

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja časopisno-izdatniški podjetje SŽD. Naslov: Direktor Rudi Janžuba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Glavna tiskarna »Slov. poročevalec« / Uredništvo: Ljubljana, Gomčičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Čopova ulica 30-III., telefon 22-575 in 22-621 / Oglasi: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-596, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-522 / Poštasti predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 681-Te-17 / Mesečna naročnina 200 din

Ne priznavamo nobenega sklepa, ki ne bi upošteval naših pravic

Naši narodi z mirnim zaupanjem pričakujejo londonske sklepe v trdni odločnosti, braniti svoje pravice z vsemi sredstvi, je izjavil na velikem volilnem zborovanju v Somboru podpredsednik zveznega izvršnega sveta Moša Pijade

Sombor, 18. oktobra. Danes je na velikem predvolilnem zborovanju v Somboru govoril podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Moša Pijade, ki je ravnal svoje besede predvsem tržaški krizi.

»Naši narodi sedaj pričakujejo z mirnim zaupanjem na to, kar bodo sklenili trije zunanji ministri, ki že od petka zasedajo v Lordonu«, je dejal. »V tem trenutku vem le to, da so to konferenco sklicali prav zaradi tržaškega vprašanja, čeprav so vnesli v njen dnevni red tudi nekatera druga vprašanja. Toda ta trenutek ne vem, če so že kaj sklenili in v kakšni smeri se odvijata razprava. Po vseh angleških novinarske agencije Reuter so se trije ministri včeraj spet sestali, da bi nadaljevali razpravo o Trstu v zvezi s grožnje italijanske vlade, da bo podala ostavko, če bodo Velika Britanija in Združene države Amerike kakor koli preklicale svoj sklep o predaji cone A Italiji. Reuter je tudi sporočil, da britanski in ameriški zunanji ministri sploh nimate namena spreminiti svojega načrta o predaji cone A Italiji, da pa podpirajo francoski načrt za pomiritev rimske in beograjske vlade. V petek je nek predstavniki britanskega zunanjega ministrstva novinarjem izjavili, da Velika Britanija in ZDA ne nameravajo spreminiti svojega sklepa o Trstu.«

»Agencija Reuter se lahko tudi vara, lahko pa je tudi, da gorodsko pravilno«, je nadaljeval Moša Pijade, »mi pričakujemo sklep mirni. Poznamo sebe, poznamo svoje pravice in karkoli bi sklenili v Londonu, bi sklenili samo zase, če ne bi njihovi sklepi zaostajali našim pravicam. Ne bo prvič, da bodo naši narodi rekli: Ne priznavamo! Mar rjso sprejeli tudi tristransko deklaracijo, s katero so objubil Italiji celo Svobodno tržaško ozemlje? Mar nismo rekli ne tudi Moskvi in vsakomur, ki je hlepel po naših pravicah? Če bodo sklenili kaj takšnega, kar ne moremo sprejeti — in oni dobro vedo, česa ne moremo sprejeti — bodo za to odgovorni sami, mi pa vemo, kaj nam je storiti.«

Predsednočjem je gospod Pella spet govoril v rimskem senatu. Pred tem je po svojem veleposlaniku v Londonu in po ameriškem veleposlaniku v Rimu, gospod Luce, zagrozil, da bo podal ostavko svoje vlade in da bo odpadla udeležba Italije v Atlantskem paktu, če bodo umakrili sklep z dne 8. oktobra. V tem smislu je govoril včeraj tudi v senatu. Izjavil je, da je trem zavezniki veleposlanikom sporočil mnenje italijanske vlade, da se mora sklep o predaji Trsta hitro izvesti in da Italija pričakuje, da bo v kratkem zvedela za dan zasedbe. Pella je tudi dejal, da bi vsak sklep na škodo Italije, kakor umaknitev sklepa z dne 8. oktobra, onemogočil vladi, da bi se nadalje opravičevala svoje naloge.

»Lepo vas prosim«, je nadaljeval Moša Pijade, »potem ko je razvedel vsebino Pellovega govora, naj gospod Pella kar poda ostavko! V Jugoslaviji ni njoogar, ki bi storil kaj takšnega!«

»Pella je tudi dejal, da se Italija ne odpoveduje svojim zahtevam po coni B.«

»Torej spet ostavka! Ko je gospod Pella govoril o premikih naših čet na meji, je ponovil, da Italija ne bo dovolila izvajanja in groženj, vendar je napravil vse, kar je mogel, da prepriča Angleže in Amerikance, naj ostanejo kot debel zid med nami in njimi.«

»Na koncu je Pella poudaril, da bi Italija pristala na mednarodno konferenco edro, če postane enakopravna z Jugoslavijo, to je, če Italija dobi coro A, ali pa če Jugoslavija zapusti coro B, vendar pa je dodal, da italijanska zasedba cone A ne bi pomenila, da Italija pristaja na to, da se tržaško ozemlje razdeli.«

»Vidite, da uporablja rimska vlada spet taisto orožje, s katerim je izposlovala že tripartitno deklaracijo in sklep z dne 8. oktobra«, je nadaljeval Moša Pijade. »To orožje, ki ga stalno

vlečejo izza pasu, ni nič drugega kot izsiljevanje. Isziljujejo zahodne zaveznike, s katerimi so se združili v Atlantski pakt in Evropsko obrambno skupnost, in jim grozijo, da jih bodo zapustili. Zahodne zaveznike vprašujemo, kakšno zaupanje lahko imajo v zaveznika, katerega zaveznitvo je oobljeno s pristankom na takšno nesramno izsiljevanje? Jasno je, da takšen zaveznik ni nič vreden; jasno je, da bo takšen zaveznik, ki se mu daje potuha pri izsiljevanju, nadaljeval izsiljevanje, da bi si pridobil še več dobrin in da bo v kritičnem trenutku, ko se bo zares zahtevalo od njega, da se na bojnem polju pokaže kot zaveznik, pozabil na vse nagrade in stopil v drugi tabor, da bi morda spet lahko izsiljeval od novih zaveznikov. Nicesar nima Evropa, nicesar nimajo evropski narodi, ki hočejo organizirati obrambo pred napadalnostjo vzhoda, od takšnega zaveznika, in nicesar ne morejo pričakovati od dežele, katere zaveznitvo temelji na izsiljevanju.«

Mi takšnega orožja ne uporabljamo. Mi le jasno in odločno pravimo: To in to so naše pravice in tem pravicam se ne bomo odpovedali. Nikomur ne priznavamo pravice proajati naše narodnostno ozemlje, ne da bi nas o tem sploh kaj vprašali. Pokazali smo, da znamo braniti svoje pravice. Poslali smo našo vojsko tja, kjer mora biti, če hoče zavarovati te pravice.«

Moša Pijade je nato spregovoril o govorih, po katerih naj bi se Italija za odškodnino za coro A zavezala, da ne bo več nadlegovala Jugoslavije. »Nam ne le ni treba njihovih zagotovil«, je dejal Moša Pijade v tej zvezi, »nam za kaj takšnega sploh ni treba zagotovil od nikogar. Mi smo tu in naše jamstvo je naš ljudstvo.«

»To kar zahtevamo je, da umaknejo nesramni sklep z dne 8. oktobra, ta svojevoljni in ne-

zakoniti sklep, ki ga je tudi velik del britanske in ameriške javnosti ostro obsodil.«

Sedaj pravijo: Teško je preklicati ta sklep. Toda naj naši zavezniki ocenijo vrednost zveze, ki temelji na izsiljevanju in vrednost zveze z jugoslovanskimi narodi, ki so od leta 1941, pa do danes, kakor tudi že prej tolikokrat pokazali, s kakšno odločnostjo in ne glede na žrtve znajo in hočejo braniti svoje pravice, svobodo in neodvisnost.«

Italijansko izsiljevanje zasenčuje obrambni značaj Atlantskega pakta in evropske obrambne skupnosti zato, ker vnaša elemente imperialistične ekspanzije na Balkan in s tem slabši sodelovanje zahoda in balkanskih narodov pri obrambi pred napadalnostjo. Mi ne poznamo izsiljevanja, mi ne grozimo zaveznikom, da jih bomo napadli. Ne bomo prešli na nobeno drugo stran. Pokazali smo potem, ko smo prekinili stike z Moskvo, da nismo postali hlapiči kogar koli. To smo storili, da bi ohranili našo neodvisnost in na tem stališču stojimo tudi danes, ka-

Moša Pijade.

kor bomo stalj vedno. Toda zahtevamo od zahodnih zaveznikov, da odstranijo napako, ki so jo napravili. Zaradi tega, je po udaril Moša Pijade, »menim, da lahko zares z zaupanjem pričakujemo to, kar bodo v Londonu sklenili.«

»Postavlja se tudi vprašanje, ali bosta London in Washington ukazala svojim vojakom v coni A, da napravijo zid med nami in Italijo v primeru, če bi mi šli v coro A poiskati italijanske uši. V intervjuju maršala Tita s sodelavcem nekega londonskega

časopisa, ki je objavljen danes v tisku, lahko berete, da je tovariš Tito dejal, da ne bomo streljali na angleške in ameriške vojake, in dodal, da bi takšno stališče zaveznikov imelo strahotne posledice. Ne bomo streljali na ameriške in angleške vojake, toda počilo bo nekaj drugega. Počilo bo nekaj, kar se ne da zakrpati, kar se ne da zalepiti. Toda če bi se naše zaupanje in prijateljstvo do njih vendarle nekako zakrpal in zalepilo, bi ta zveza ne mogla nikomur služiti. Spravili bi jo lahko v kakšno vitrino v muzej, toša od nje ne bi bilo več koristi. To, kar je počilo med nami in Moskvo, se tudi ne more zakrpati. Lahko se razmere normalizirajo, toda da bi se vrnilo takšno medsebojno zaupanje in prijateljstvo, kakršno je nekoč bilo — nikoli. Te stvari se ne dajo zakrpati.«

Moša Pijade je nato govoril o bližnjih novembrskih volitvah in poudaril, da stojijo pred našo novo skupščino velike naloge. Izrazil je prepričanje, da tako enotno ljudstvo s tovarišem Titom za čelu lahko izpolni tudi največje naloge. Pozval je jugoslovanske volivce, naj ohranijo to enotnost in smelo nadaljujejo boj za socialistično graditev naše domovine.

Naši neosvobojeni kraji

Miha Maleš: Devina

Ni sile, ki bi nas mogla prisiliti k priznanju krivične odločitve

Enotnost in borbena pripravljenost državljanov Jugoslavije sta odločujoči činitelji, s katerim mora vsakdo računati

dža, Slobodan Penežič in Jovan Veselinov, član CK Zveze komunistov Makedonije Strahil Gigov in mnogi drugi partijski in državni voditelji.

Ko je podpredsednik Aleksander Rankovič sprejel raport general-majorja Dragoljuba Petroviča, je čestitil preživelim borcem kosovskometohijskih brigad k proslavi in izročil II., IV. in V. brigadi odlikovanja, s katerim jih je odlikoval predsednik republike.

Govor Aleksandra Rankovića

Zatem je predsednik pokrajinskega izvršnega sveta Fadil Hodža otvoril zborovanje, pozdrvil prisotne goste in udeležence te veličastne proslave, nakar je dal besedo podpredsedniku Aleksandru

Smo in bomo vedno za to, da postane Albanija svobodna in neodvisna

»Ob tej priliki hočem povedati nekoliko besed tudi o sodni Albaniji, ker je gotovo, da se ne zanima samo naša šiptarska manjšina, temveč tudi vsi naši narodi, kaj se dogaja v tej deželi.«

Vsem vam je znano, da so po famozni resoluciji Informbiroja tudi voditelji Albanije dobili nalogo, naj prispevajo h kontrarevolucionarni in sovražni delavnosti proti socialistični Jugoslaviji. Znano je, da je naša Partija nudila veliko in vsestransko pomoč albanškemu narodu v času vojne. Mnogi naši tovariši so po sklepu CK KPJ odhajali v Albanijo, da bi pomagali pri organiziranju tako partije kakor partizanskih odredov za boj proti italijanskemu imperializmu. Po vojni je naša država nadaljevala politiko res iskrene in res nesebične pomoči z ednim smotrom, da se Albanija obvaruje kot svobodna in neodvisna država. Cetudi so imeli naši narodi

ter izpostavili tako svoje ljudstvo vsem neprilikom imperializma.

Odvisna dežela, kakršna je danes Albanija, mora voditi tako zunanjo politiko, kakršno želi njen gospodar. Zato vodi Enver Hodža se danes srdito gonjo proti socialistični Jugoslaviji, povzroča obmejne incidente, pošilja vošne in provokatorije v našo državo itd.

Tudi ob tej priliki opozarjamo s tega mesta albanske organe, naj prenehajo s provokacijami in incidenti na naši meji. Kljub vsem govoricam o normaliziranju odnosov držav sovjetskega bloka z Jugoslavijo je bilo samo v zadnjih treh mesecih ranjenih na jugoslovansko-albanški meji 5 naših granicarjev, eden pa ubit. Od leta 1948 pa do 1. oktobra leta 1953 je bilo iz Albanije izvršenih proti naši državi 509 obmejnih incidentov, od tega samo v 9 mesecih tega leta 73.

V zadnjem času se v vseh informbiroskih državah dogajajo gotove izpremembe v notranji in gospodarski politiki. Tak primer je tudi v Albaniji. Posebne težave predstavlja v današnji Albaniji odkup kmetijskih pridelkov, ki jih nikakor ne morejo obvladati. Kako težak je položaj v Albaniji, dokazujejo najboljše vsakdanji pobezi iz vseh krajev Albanije v našo državo. Vseh beguncev je že nad 5000. Govore o strašni bedi in izmozgavanju albanskega ljudstva, o nezasišanem teroru in velikem številu koncentracijskih taborišč, o sovjetskih strokovnjakih, ki so preplavili Albanijo itd. To so žive priče resničnega političnega in ekonomskega položaja v Albaniji, trpljenja albanskega ljudstva. Toda kljub teroru in pritisku naša politična zavest albanskega ljudstva kakor tudi spoznanje, odkod izvirajo vse te težave. Danes je že vsem jasno, da so najbolj ordinarne vse Enverjeve pripovedke, da je ljudstvo v Albaniji zašlo v težave zaradi nekakšnih odnosov Jugoslavije do Albanije. Če je mogel svoje težave razlagati s takimi lažmi pred petimi leti, mu danes tega nihče več ne more verjeti.

V zunanji politiki zanima ljudstvo v Albaniji največ dve vprašanji: 1. pogajanja o obmejnih incidentih z zastopniki jugoslovanske vlade in 2. balkanski sporazum.

Ljudstvo v Albaniji željno pričakuje normaliziranje od-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROSLAVA 10. OBLETNICE I. KONGRESA SLOVENSKIH PROTIFAŠISTK

Zene so odločno povedale: „Me smo za mir, toda ne za vsako ceno!“

Dobrič, 18. okt. Proslava 10. obletnice I. kongresa slovenskih protifašistk, ki se je udeležilo okrog 200 delegatke iz vse Slovenije, predvsem udeležence I. kongresa in druge napredne žene iz bratskih republik ter več tisoč prebivalcev z Dolenskih, ga, se je v Dobriču začela že snoči.

V nabit polni dvorani Prosvetnega doma je zbranim delegatkam in gostom govorila predsednica Glavnega odbora AFZ Angela Oček, ki je v uvodu pozdravila članico izvršnega odbora Zveze ženskih društev Jugoslavije Ceko Babovič, sekretarja CK ZKS Vido Tomšičev, delegatke iz Trsta in Koroške ter vse ostale udeležence proslave.

V svojem govoru je najprej obudila spomine na zasedanje I. kongresa SPZZ, ki je zasedal v Dobriču v isti dvorani, kjer je bila snoči proslava, in je poudarila, da so se tedanje delegatke prebijale skozi zasede in okupirano ozemlje, da so se lahko udeležile I. kongresa, ter je marsikatera plačala ta svoj pogum s smrtjo.

Njihov spomin in spomin pokojnega Borisa Kidriča so delegatke počistile z enotnim molkom.

Nato je Angela Očekpova govorila o našem narodnoosvobodilnem boju, v katerem so žene dosledno opravljale svojo dolžnost, dale nesteto žrtve in stale krepko ob strani mož s puško v roki ali, kakor je dejal v enem izmed svojih govorov maršal Tito, da so žene v narodnoosvobodilnem boju napravile zrelostni izpit. Zaradi tega so tudi sprejele zaslužen priznanje — visoko odlikovanje Prezidija Ljudske skupščine FLRJ, red Narodnega osvoboditelja. Tov. Očekpova je dejala: »Duh I. kongresa je bil pred desetimi leti izraz ve-

like politične razgibanosti v zaledju. Zene protifašistke so postale aktivne delavke svojega naroda in obenem čvrsta vez med vsemi narodi Jugoslavije. Osvobodilna fronta je po svoji organizaciji žena vzgojila žene v tisoče aktivistk in političnih delavk, ki so mnogo pripomogle k utjevanju naše enotnosti vse od Primorja, Trsta, Gorice do Koroškega. Ta vez pa ni povzela samo žen iz Slovenije, ampak v skupnem cilju uničenja sovražnika združila žene vseh naših narodov. Svoje težko nalogo so žene junaško izpolnjevale z velikim razumevanjem in z vero v zmago naše stvari.«

Nato je prešla v svojem govoru na zadnje dogodke na področju odločitve zaveznikov vlad glede Trsta. Rekla je: »Se smo tu žive priče, ki smo imele priliko na lastne oči videti politiko dvojne morale zahodnih in vzhodnih zaveznikov. Prav v tej dvorani so pred desetimi leti žene obsodile zahodne zaveznike, od predstavnikov zavezniške misije pa zahtevale takojšnjo vzpostavitev druge fronte. Prav tako se nismo pozabile vloge reakcionarne duhovščine, ki je pod vplivom Vatikana blagoslavljala fašistično orožje. To svojo politiko Vatikana še danes nadaljuje, kar je dokazal papež v trenutku, ko je sprejel tržaškega župana Bartolija.«

Delegatke so prav ob tem vprašanju dajale z glasnimi vzkliki duška svojemu ogorčenju in izražale svojo pripravljenost, da se z našimi narodi dosledno borijo za spoštovanje naših pravic.

Danes, ko je bila glavna proslava, je bil Dobrič že v zgodnjih jutranjih urah na nogah, pred začetkom slavnostnega zborovanja nekaj po 10. uri pa se je trg pred občinskimi poslopjem napolnil z

več tisoč ljudi.

Svečanost je začela v ime-nu okrajnega odbora AFZ iz Novega mesta Francka Slavkova, ki je podala besedo predsednici Društva prijateljev mladine v Sloveniji Adi Krivic. Njen govor so zborovalci ves čas spremljali z napetimi zanimanjem, zlasti pa še takrat, ko je govorila o tržaškem vprašanju. Vse čas so jo prekinjali z glasnimi vzkliki ogorčenega protesta proti krivični odločitvi britanske in ameriške vlade ter umazani vatiškanski politiki. Vse žene so glasno povedale: »Ne bomo dovolile pete kolone v črni suknhaj.«

Burno pozdravljeni in med vzkliki bratstvu in enotnosti je stopila na govorniški oder Ceka Babovič. Govorila je o pomenu današnje proslave žena, o ogromnem deležu, ki so ga dale v narodnoosvobodilni vojni ter o njihovih nadaljnjih nalogah, končno pa je tudi ona prešla na zadnje dogodke, ki so tako globoko užalili in ogorčili vse naše narode, da se že več kot teden dni zgrinja naše ljudstvo po ulicah mest in vseh drugih krajev na protestna zborovanja. Tov. Babovič je povedala misel vseh žena Jugoslavije, ko je dejala: »Me smo za mir, toda ne za vsako ceno, ne za ceno naše zemlje. Vse napredno človeštvo sveta je za nami, zato lahko zahtevamo spoštovanje naših pravic.«

Zbrane delegatke sta ob koncu pozdravila še predsednik OLO iz Novega mesta Viktor Zupančič in predsednik občinskega ljudskega odbora v Dobriču Jare, nakar so žene sprejele pozdravni resoluciji tržaškemu prebivalstvu in maršalu Titu, v katerih so izrazile vse, o čemer so govorile na današnjem zborovanju ob 10. obletnici I. kongresa SPZZ.

V. S.

Svobodne in neodvisne države ne bodo nikdar spravili na kolena

(Nadaljevanje s 1. strani)

Aleksander Ranković.

vzroča našemu ljudstvu v naši državi.

Govorec o pisanju zahodne tiska je tov. Ranković naglasil: Ni važno, nad kom se bomo sedaj razočarali — nad Ameriko ali Britanijo, nad Zahodom sploh —, temveč je važno predvsem, da store oni, ki so povzročili tak položaj, vse potrebno za odstranitev vzrokov, ki bi mogli imeti še hujše posledice, kakor pa je samo razočaranje.

Vedo pa naj, da ne morejo potisniti na kolena svobodno in neodvisno državo, pa čeprav bi bila v vrsti malih držav. Kar se tiče nas Jugoslovanov, morem danes tu pred vami smelo in kategorično izjaviti, da ni sile, ki bi nas mogla prisiliti k priznanju ultimativne in krivične odločitve o izročitvi cone »A« in Trsta pod okupacijo takšne države, kakršna je Italija, ki je samo v dveh zadnjih svetovnih vojnah povzročila toliko zla našim narodom.

nimi narodi na podlagi enakopravnosti. Naš smoter je krepitev neodvisnosti naše države, da bi bila sposobna čim več prispevati k skupnim naporom v obrambi pred agresijo.

Toda prav ta boj za enakopravnost in proti vsiljevanju enostranskih odločitev veselim majhnim, suverenim državam nas sili, da zahtevamo z vsemi sredstvi razveljavljanje dejanja, ki je ogrozilo mir in ki more postati nevaren precedens za bodoče odnose v svetu. Nimamo potrebe ponovno po-

udariti našo pripravljenost, da vstrajamo do konca. V tej zadevi se ne more reči več in jasneje kakor to, kar je rekel tov. Tito v Leskovcu in Skoplju. Tov. Tito je zahteval samo to, kar je našemu ljudstvu pri srcu, naše ljudstvo pa nedomaj sledi temu, kar dela tov. Tito.

Se nekaj bi hotel v zvezi s tem povedati. Ne moremo verjeti, da bi zahodne vlade po težki prvi pogreški bile v stanju napraviti še drugo, teže pogreško, namreč, da se sile

Atlantskega pakta postavijo v varstvo italijanskih imperialističnih zahtev proti državi, ki je bila včeraj njihova zaveznica v vojni in ki danes ne dela ničesar drugega, kako da brani svoje nacionalne pravice in svojo pravico, da ne razpolagajo drugi z njenimi interesi. Ne moremo verjeti, da bi zahodne vlade bile zmožne storiti tako usodno pogreško in da bi Atlantski pakt, ki naj bil bil instrument za obrambo miru, izkoristile kot instrument pritiska na majhno državo. Če bi to storili, bi to ne izzvalo samo daljnosežnih posledic v razpoložljivu jugoslovanskega ljudstva samega, temveč tudi v miroljubnem in demokratičnem javnem mnenju Evrope in sveta sploh. Ni se treba igrati z narodi in z demokratičnimi načeli obrambe miru, na katerih se narodi danes zbit-

žujejo. Ako hočete v to sodelovanje zanašati imperialistične elemente po receptu signora Pelle, boste izpodkopali podlago, na kateri je solidno mednarodno sodelovanje v obrambi miru edino mogoče.

Edina pot za odstranitev takega nevarnega položaja je pristane na neposredne razgovore prizadetih strank, ker smo prepričani, da še ni prekasno, najti zadovoljive odločitve v direktnih pogajanjih.

Na koncu zborovanja je vseh 150.000 ljudi zapelo pesem: »Druže Tito, mi ti se kujemo...«, na kar je bila z navdušenjem sprejeta brzojavka maršala Titu z zadovoljivom, da stoji ljudstvo Kosmeta v obrambi naših pravic ramo ob ramu z vsemi jugoslovanskimi narodi.

morejo brez posebnega truda videti in razumeti, da so bile v tem konkretnem primeru dejanske prekršene legitime pravice in interese naše države in da mi nismo kakšni prenapeteži, ko branimo svoje pravice, ko vstajamo proti krivici, ki se tako surovo po-

Z omalovaževanjem bi radi omilili svojo odgovornost

Če so stvari take, potem je zares za naše pojme nerazumljivo neobjektivno pisanje enega dela inozemskega tiska, čigar naloga bi drugače bila, da javno mnenje realno obvešča. Med njimi so tudi taki, ki mislijo in pišejo, da napihujemo vprašanje Trsta zaradi nekakšnih naših notranjih potreb, da nam je vse to, tudi politične demonstracije, potrebna sedaj pred volitvami kot nekakšen pritisk na državljane. Moram reči, da so vsi oni, ki tako mislijo in pišejo, v veliki zmoti. To se ne more drugače pojasniti in razumeti, razen s tem, da gre za navadna obrekovanja in laži. Toda z nekoliko psihološkim smislom za našo stvarnost, poznanjem naše politične smeri, nas samih in naših narodov ni težko spoznati, da to, kar se nam podtika, nam ni svojstveno in ne ustreza slogu in metodi našega dela v reševanju problemov in izvajanju akcij. Naglo bi odzvonilo onim, ki bi skušali takemu ljudstvu, kakršno je naše, prodati gor za svečo. Mi smo vedno govorili našemu ljudstvu samo resnico in moremo s ponosom reči, da je težko najti takšnega človeka, takega voditelja, tovariša in prijatelja ljudstva, kakršen je Tito, ki more svojemu ljudstvu vedno reči resnico, pa čeprav bi bila tudi najhujša.

Postavlja se vprašanje, kakošna je ozadje takšnega pisanja inozemskega tiska. Mislim, da gre pri mnogih poleg drugega za premljen piškar, da bi se s takim piškarjem omilila odgovornost nekoga in omogočila nemočnega odločitev glade Trsta.

Ako hoče kdo podcenjevati takšno politično akcijo, na ta ali oni način omalovaževati njen pomen, kakor so to skušali nekateri ljudje na Zahodu, da bi opravičili tako surov napad na interese naše države, potem so neizogibno raznovrstne kombinacije. Kakor pa se stvari nadalje razvijajo, se čimdalje bolj kažejo, da so tudi kot kombinatoriji slabi. Za dokaz organiziranosti naših demonstracij navajajo na primer kot

merod argument, da so se na terenu pojavili jugoslovanski fotoreporterji in novinarji v istem času, ko so nastale demonstracije. Predvsem pa priljubljena tema tujih opazovalcev »spontanost« ali »organiziranost« naših demonstracij ni sploh bistvena v vsej tej veličastni politični akciji množic. Važno je dejstvo, da so milijonske množice, da so šle na ulice, izražale ne samo svoje razpoložbe svoje vlade. Naša vlada, ki se v svojih političnih akcijah naslanja na ljudske množice, mora voditi račun predvsem o razpoložljivi in interesu množic, ki so v tem konkretnem primeru identični z interesi vse države. Enotnost in borbena pripravljenost državljansko Jugoslavije sta odločilni činitelji, s katerimi mora vsakdo računati pri izvajanju svojih nalog. Naši državljani bodo znali braniti in obraniti svoje nacionalne interese in interese miru, ker so to obenem tudi obveznosti naše države do svetovne skupnosti. Sedaj je že jasno, da je naša politična akcija imela uspeh, ker je vse zadevo zaradi znane odločitve, ki je bila postavljena narobe, zavrnila na teren razgovorov, za katere je bila naša vlada vedno pripravljena. V svetu je prevladovalo mnenje, da se ne more država, kakršna je Jugoslavija, postaviti pred izvršeno dejanje.

V kakšne absurdnosti in nesmiselnosti padajo nekateri tuji dopisniki in inozemski tisk, da najbolje razvidno iz tega, da izvajajo iz naših demonstracij zaključke, da se Jugoslavija že vrača v zvočni blok. Silno se varajo, če mislijo, da je Jugoslavija nekakšna potovalna družba. Predvsem bi morali vedeti, da je današnja Jugoslavija vodila vedno svojo neodvisno zunanjjo politiko. Naše ljudstvo je tako drago plačalo izkušnje iz leta 1948, da ne more biti nikdar več nikomur satelit, niti ne služiti tujim smotrom, pa naj bi bili kakršni koli, bodisi v okviru kakšnih splošnih ali višjih interesov.

Volilno gibanje po Jugoslaviji

Gled na dosedanje zbere volivcev je skoraj gotovo, da bo kandidat Reke pri prihodnjih volitvah v Zvezni zbor sedanjim predsednikom ljudskega odbora Reke Edo Jarda, kandidat volilnega okraja Labin-Cazin pa Dušan Diminič. V volilnem okraju Buzet-Poreč predlagajo volivci največ kot kandidata v Zvezni zbor Josipa Sestana.

Na predvolilnem zborovanju v Kruševcu sta večer govorila pred približno 25.000 zborovalci iz kruševskega in drugih okrajev Bosa Cervetič, član izvršnega sveta Srbije in kandidat za republiški zbor za prvi kruševski volilni okraj, ter član zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović, ki sta se bavila v svojih govorih predvsem z napredkom na socialnem, zdravstvenem in prosvetnem področju, kakor tudi s pospejevanjem kmetijstva in odstranjevanjem pomanjkivosti v našem gospodarstvu.

Na vseh dosedanjih zborih volivcev v Sobotici so postavili za kandidate v zvezno ljudsko skupščino sekretarja mestnega komiteja Zveze komunistov Milana Martinovića in predsednika mestnega odbora Socialistične zveze Mikloša Szabo, za kandidate v ljudsko skupščino Srbije pa člana izvršnega sveta Vojvodine Gezo Tikvickega in Ida Szabo ter predsednika mestnega ljudskega odbora v Sobotici Marka Horvatskega. V pokrajinskem ljudsko skupščino bodo v Sobotici volili 8 poslancev. Do sleski je postaviljenih 7 kandidatov.

V Titogradu kandidirajo v zvezno ljudsko skupščino podpredsednika zveznega izvršnega sveta Milovana Dilasa. Več kandidatov je postavljenih tudi že za republiško skupščino. Na petih zborih volivcev so postavili kot kandidate člana izvršnega sveta Crne gore Vla-

da Božovića in Ika Mirkovića, sekretarja izvršnega sveta republike Jefra Ščepčevića, narodnega heroja Spasa Drakića, predsednika mestnega odbora Titograda Perišo Vujoševića, predsednico ženskih društev Crne gore Lidijo Jovanović, podsekretarja državnega sekretariata za natančne zadeve Crne gore Mila Vrbića, direktorja Zavoda za socialno zavarovanje Boso Djurovića, člana glavnega odbora Socialistične zveze Crne gore Branka Nilevića in člana mestnega komiteja ZK Gojka Maksimovića. Izmed teh 10 kandidatov bodo izvoljeni trije.

V kolašinskem okraju so na dveh zborih volivcev za zvezno skupščino postavili prav tako kot kandidata podpredsednika zveznega izvršnega sveta Milovana Dilasa, medtem ko kandidirajo v občini Polja za zvezno skupščino predsednika izvršnega sveta Crne gore Blaža Jovanovića, v republiško skupščino pa sekretarja okrajnega komiteja Lakića Simonovića, člana okrajnega odbora Ivana Grdinića, predsednika občinskega odbora v Kolašinu Perišo Čorića in predsednika občine v Poljih Veljka Markovića. Na vseh dosedanjih zborih volivcev na Ce-

tinju so izrazili željo, naj bi bil njihov zastopnik v zveznem zboru član CK Zveze komunistov Jugoslavije Krsto Popivoda. V zvezno skupščino kandidirajo na Cetinju tudi člani izvršnega sveta Crne gore Vojo Biljanovića in Mila Jovičevića, v republiško skupščino pa sekretarja okrajnega komiteja Luko Vujoševića.

V občini Pivi v durmitorskem okraju kandidirajo v republiško skupščino Radivoja Dakića, direktorja gradbenega podjetja »Pionir«, v občini Jekoci v istem okraju pa Milana Koprivico, sekretarja okrajnega komiteja v Zabjaku.

Včeraj se je zbralo na predvolilnem zborovanju v Negotinu 8000 ljudi iz timoške pokrajine. Član zveznega izvršnega sveta Moma Marković je govoril ob tej priliki o uspehih in problemih našega gospodarstva, o nalogah ljudske oblasti na vasi in o mednarodnem položaju Jugoslavije. Poudaril je, da morajo biti bližnje volitve pregled uspehov in neodvisnosti nove Jugoslavije, ki jo čakajo tri najvažnejše naloge: izpopolniti in okrepite naš gospodarski sistem, poglobiti socialistično demokracijo

nem zborovanju so zborovalci odšli v dveh povorkah demonstrirajoč po Jesenicah proti krivični odločitvi angloameriških zvezničarjev glede Trsta. Obe povorki sta se nato zopet zbrale v središču mesta, kjer so se nadaljevale manifestacije za enotnost jugoslovanskih narodov in za pravično ureditev tržiškega vprašanja.

Zbori volivcev v severozahodni Sloveniji

Maribor, 18. okt. Danes je bilo v Lutjotemskem, pujskem in mariborskem okoliškem okraju več zborov volivcev. V pujskem okraju so se z današnjimi zbori v Središču, Ormožu in Podgorcah končala predvolilna zborovanja. Večji zbori volivcev so bili tudi v lutjotemskem okraju in sicer v Radgoni, kjer je govoril Boris Zihelj, ter v Apačah, kjer je govoril Viktor Avbelj. V Lenartu v Slovenskih goricah se je zbralo nad 300 volivcev, ki so poslušali svojega kandidata Zorana Poliča, ki jim je govoril o pomenu volitev, o zakonu o zemljiškem skladu ter jim odgovarjal na razna vprašanja glede davkov in novih gospodarskih uredb. Kakor na vseh današnjih zborih so tudi na zboru volivcev v Lenartu obdolihi barantanje s Trstom in cono A ter odločno zahtevali, naj naša vlada ne popusti italijansko imperialističnim pohlepom.

Razstava mladih slikarjev in kiparjev

Včeraj dopoldne so v prostorih Moderne galerije v Ljubljani odprli razstavo mladih slovenskih slikarjev in kiparjev. Svoja dela so razstavili Milan Berbuč, Mira Cetin, France Peršin, Marko Šušteršič, Marjan in Drago Teršar ter Melita Vovk. Otvorili razstave so prisotnostvali sekretar izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kocjančič ter mnogi javni in kulturni delavci Slovenije.

Se se lahko vpišete v članstvo Prešernove družbe

Do preklica sprejemajo vsi poverljivi in vse knjigarnice CLANE PREŠERNOVE DRUŽBE

Pohitite z vpisom, da ne boste ostali brez knjig Prešernove družbe.

Bo s Badura

V petek jutraj je umrl po težki bolezni kapetan JLA Boris Badura, nosilec partizanske spomenice 1941 in starih drugih visokih odlikovanj.

Z njegovo smrtjo je odšel od nas spet eden tistih tovarišev, ki so skromno, preprosto, brez velikih besed pomagali ustvarjati velika dejanja, pa naj si bo to v oboroženju ljudski revoluciji ali pa v njenem zmagoovitih pohodu do danes. Boris Badura je izšel iz generacije tistih Skojevcev, ki jih je vzgojila Partija leta 1941, ki so neomajno šli skozi najhujše dni. Nadčloveški napor so pustili v njem kal bolezni, ki ga je izpodredila in končno zlomila.

Z njim smo izgubili najboljšega tovariša in prijatelja, Zveza komunistov pa svojega zaslužnega člana. S. S.

radi politike Rimske kurije djakovski škof Strossmayer prijatelju in zgodovinarju Račkemu med drugim tudi naslednje: »Iz zlo drobnih stvari je razvidno, da kakršen koli je duh civilne Italije proti Slovanom, prav ti isti je tudi cerkvene. Med Italijanom in Italijanom v tem ozirju ni nikakršne razlike, pa naj nosi frak ali cerkvenj plašč.«

To misel velikega govornika z vatikanskega koncilja je zgodovina tisočkrat potrjevala. Veselje Pija XII. nad anglo-ameriško deklaracijo, izraženo spontano in javno, kaže, da tudi danes ni razlike med italijanskim imperialističnim težnjami Italijanov — pa naj nosijo tiare ali črno srajco.

Zbor koroških borcev

Jesenice, 18. okt. Pri Sv. Anji nad Trzinom so se danes zbrali koroški borci, Maistrovi borci in borci tistih partizanskih brigad, ki so se borile na Koroškem, da obnovijo spomine na tiste težke dni, ko so z orožjem osvobodili slovensko zemljo tujeja okupatorja. Zbrane borce je v imenu okrajnega odbora Zveze borcev pozdravil tov. Drobniak, ki se je spomnil tudi zahrbtnih igr zaveznikov s Trstom ter izprizčil trdno odločnost bivših koroških borcev, da tudi danes, če bo potrebno, z orožjem v roki nastopijo v obrambo naših pravic. Zatem je govoril koroški bорец Ivan Bertomcelj, ki je orisal borbo, ki jo morajo Slovenci tudi še danes voditi za svoje pravice na Koroškem. Omenil je zločinski atentat na spomenik padlim borcem v St. Rupertu pri Velikovem ter poudaril, da se iz vsega vidi, da ima tudi tu vmes svoje prste Vatikan, ki na vse načine hujska proti Jugoslaviji. Na koncu zborovanja, ki je bila lepa manifestacija trdne povezanosti vseh naših narodov, so sprejeli polnoopravno resolucijo maršala Titu in prednostno resolucijo zaradi Trsta, ki jo bodo odposlali OZN. Po zborovanju so si ogledali tabo-riško, kjer je nacistični okupator množično ubijal in uničeval Poljake in Francoze.

Mir se ne more graditi z nagrajevanjem napadalca

Nato je tov. Ranković govoril o krivičnem ravnanju Anglije in ZDA do Jugoslavije v zadevi Trsta ter nadaljeval:

Kljub vsemu temu nam sporočajo z Zahoda, naj bomo plemenitejši in naj v tej zadevi popustimo v svoji »trdoglavosti«, ker se tamkaj boje, da bomo v nasprotnem primeru izgubili svoje prijat Ko nam to sporočajo, pa gospod Pella in njegova vlada javno in uradno izjavljata, da je cona A šele prvi korak za nadaljnjo akcijo, člani italijanskega parlamenta pa skupaj z opozicijo tekmujejo med seboj, kdo bo postavil večje imperialistične zahteve. Ni torej nobenih razlik v imperialističnih zahtevah proti Jugoslaviji med Togliattijem in Nenni-jem na eni strani, Pello, De Gasperi, Bartolijem in papežem Pijem XII. na drugi strani. Medtem ko Togliatti vzdihuje, ker je prišlo do razcepitve Svobodnega tržiškega ozemlja in ker tudi cona B ni izročena Italiji, pa daje papež duška svojemu čustvovanju italijanskega ireden-tizma. Očitno je iz vseh njihovih izjav, da se ne zadovoljujejo samo s svojimi aspiracijami proti coni B, ter slovenski in hrvatski Istri, njihovi pohlepi gredo vse do Splita, Dubrovni-ka in še dalje — do Albanije. Če so stvari take, potem je

Paccelli si mane roke

Ze pred trinaest in pol stoletja so bile poetnigme naše etnične meje proti Italiji. Tudi danes so te meje živo zgodovinsko dejstvo, katerega niso mogli uničiti nobeni sovražni poskus, ki jih je bilo v zgodovini že premočno, ne oziraje se na to, ali so bili v srednjem ali v novem stoletju, Benečani, Habzburžani, izdentem ali fašizem, neoidentizem ali neofašizem, In te etnične meje še vedno obstajajo, čeprav se vsi ti kraji ne nahajajo znotraj današnjih jugoslovanskih mej, obstajajo kljub temu, da so njih razne ekspanzionistične in imperialistične akcije in tirsanski gospodarji poskušali uničiti z načrtnim razoroževanjem in tudi s praviim genocidnim iztrebljenjem. Takšno je bilo zadnje fašistično obdobje. Med vsemi temi sovražniki pa se nahaja tudi stalni zaveznik in pomočnik v njihovih težnjah — Rimska kurija ali kratko — Vatikan, in to že od same nastitve Južnih Slovanov na Balkanu.

Ze na samem prelomu med VI. in VII. stoletjem govore zgodovinski spomeniki o sovražnih stališčih rimskih papežev do balkanskih Slovanov, zlasti do tistih, ki so naseljevali Dalmacijo, Istro in zgornjo jadransko ozemlje. In od takrat pa vse do sedaj se vleče skozi zgodovino rdeča nit nerazpoložerja Rimske kurije, ki osvetljuje njeno politiko. Vedno je ena in ista, pa čeprav je označena s cerkvenimi in verskimi motivi ali z izrazito politično-italijanskimi koncesijam. Papež se veselil vedno, kadar doživljajo Južni Slovani nesreče in neuspehe, kadar dobivajo udarce od svojih sovražnikov, a srce rimskega pontifikata je napolnjeno z žalostjo, grenkosti in zapredepnostjo, kadar se lahko ti Slovani veselijo svojih uspehov.

Leta 599 je pisal papež Gregorij I. o veselju, ki ga je prevzelo, ko je izvedel, da je ravnanski egzarh uspel zadati Slovanom težke udarce prav na teh langolardsko-slovanskih etničnih mejah, že leto kasneje pa je bil zaprepačen in obupan od spoznanja, da so začeli Hrvati in Slovenci pohod proti svojim končnim tedanjim in sedanjim etničnim mejam.

Tako se je magna laetitia — veliko veselje iz leta 599. in conturbatio et afflictatio (zaprepačenje in žalost) iz leta 600 skozi stoletja izražala v po-

litiki pontifikov na Tiberi. Od Gregorija I. do Pija XII. Ce pustimo ob strani zgodovino vatkansko-južnoslovanskih odnosov v mračen srednjem veku, imamo zdaj pred očmi zelo bogato dokumentacijo dunajskih in peštanskih arhivov iz XIX. in XX. stoletja, ki bogato osvetljuje politiko Rimske kurije ne samo proti Jugoslovanom v habzburškem imperiju, temveč tudi proti Srbom in Crnogorcem v njihovih neodvisnih državah. Rimska kurija je bila z vsemi svojimi predstavniki, ne izključujoč niti papeža Leona XIII. — ki so ga mnogi najvni katoliki v slovenskih državah hoteli označiti kot papeža, prijatelja Slovanov — najvdanejši zaveznik dveh vlad na Dunaju v njihovi politiki protijugoslovanskega Divide et impera. Za Jugoslovane takrat ni bilo presenetljivo spoznanje, da je rimski papež meseca julija 1914 dal popolno oporo cesarju Francu Jozefu, ko je napovedal Srbiji vojno, ki jo je, po besedah blaženega papeža Pija X. (kot takega so ga v Rimu pred dvema letoma razglasili) bilo treba že prej kaznovati, to je v času aneksijske Bosne in Hercegovine. Ta papež je bil takrat vesel, saj je upal, da se bo s tem Rimu odpre sjačajne perspektive. Vendar se je ta papež — blaženi prevaril. Njegov naslednik je bil nad razvojem vojne spet zaprepačen nad črnimi slutnjami, da bi se ta trdnjava katolici zma in vatkanske politike v Evropi lahko zrušila, da bi izginila in je zato podvel vse mogoče ukrepe, da bi leta 1917 s predloženo separatnim mirom rešil Avstroogrsko. No, tudi on se je moral razočarati in v obupu videti zlom katoliškega imperija, na njegovih ruševinah pa nastajanje novih držav. Ko pa de Italija po zlomu Avstroogr-ske prevzela na Balkanu vse njene imperialistične težnje, se je na njeni strani med obema vojnama znašel tudi Vatikan, kot najvdanejši podpornik fašizma, ki ga je vodil »človek z božjim ravnadnjenjem«, kakor sta ga papeža Pij XI. in Pij XII. imenovala. Od tam tudi nepopolno veselje, ko se je Jugoslavija pod udarci nacizma in fašizma zmašila v najusodnejših trenutkih. Zato magna laetitia in v-tikanu i v Palato Venezia. V to je tudi papež dal svoj blagoslov designiranemu kraju za Pavelevo monstruoznost »NDH

iz savojске dinastije, sprejemajoč tega vojvodo Spoletskega dan kasneje, kot je 18. maja leta 1941 sprejel zločinca in fašističnega uzurpatorja Ante Paveliča skupno z vso ustaško delegacijo, blagoslovljajoč jih tedaj in v vseh starih letih krvavega ustaševanja, pošiljajoč Paveliču blagoslove, očitljivo zadovoljen z njegovim klerofašističnim poslanstvom.

Ni treba biti poseben psiholog, da človek spozna kakšna conturbatio et afflictatio Gregorija I. je morala prevzeti šele Pija XII, ko je spoznal, da je vsezagledajoča narodno-osvobodilna borba dokončno uničila vse načrte zedinjenih vatkansko-fašističnih imperializmov na Balkanu. Od tam in od takrat stojajo na dan kot neprikrito dejstvo vse razpoložljive klerikalne sile in se zlvajo v sovražni tabor, da ovirajo dviganje prerojene socialistične Jugoslavije in ruševin in težav, ki so jih one sejale na vse strani v času zadnje vojne.

Se leta 1929. je delal Mussolini, da stoji ta Vatikan in monarho-fašistični Rim »drug ob drugem, kakor srce i duša velikega in zmagovitega naroda«. Tudi povampirni izredentizem in neofašizem nosita znake blagoslova rimskega pontifikata, o čemer že nekaj let govori politika demokristianov in njihovi akcij, da bi si spet priborili nazaj tisto, kar so uropali že v prvi svetovni vojni. Tudi danes stoji drug ob drugem kakor eno srce in duša.

Ali ni zato tudi v besedah papeža Pija XII. tržiškemu županu Bartoliju, ko je blagoslovil sinove Trsta, pod katerimi, kakor je delal rimski pontifik, »razume tudi sinove vse Istre, strahotno daljni a vendar vedno zelo živi domovi sovražnikovih čustev Gregorja I., ki jih ni nikoli taill? Papežu se je v tem takoj pridružila tudi italijanska Katoliška akcija, ta takorekvo apolitična ustanova Vatikana, ki prav tako izraža vnanje, da bodo tudi družna italijanska ozemlja vrnjena Italiji.

Katera? Tako sta Vatikan in njegova Katoliška akcija razumela dvostransko deklaracijo Angloameričanov z ozirom na tržiško vprašanje. In spet je takimenovali univerzalnozem Rimske kurije predal besedo italijanizmu Vatikana.

Leta 1887. marca meseca, je pisal v resničnem namerenju za-

Komunike londonske konference treh zunanjih ministrov

LONDON, 18. okt. (Tanjug). Ministri za zunanje zadeve treh zahodnih sil so imeli danes dopoldne ob 11. uri zadnje sejo tridnevne konference.

Pred začetkom današnje seje je italijanski veleposlanik v Londonu ponovno obiskal zunanje ministrstvo in se razgovarjal z namestnikom državnega podsekretarja Pearsonom Dixonom. Kakor se je zve delo, je bil predmet razgovora Trst v obveščenih krogih se je prav tako zvedelo, da bo britanski veleposlanik v Moskvi sir William Hayter danes izročil sovjetski vladi odgovor na treh zahodnih sil, v katerem menijo, da bo predložena konferenca štirih zunanjih ministrov za 9. novembra, bo objavljen šele po izročitvi note sovjetski vladi.

Britanski premier sir Winston Churchill je danes nepričakovano povabil na kosilo tri zunanje ministre, ki bi po prejšnjem sporu morali danes kovati skupno z ameriškim zunanjim ministrom v ameriškem veleposlanstvu.

Zunanja ministra Dulles in Bidault bosta nočujoč odpotovala iz Londona.

V britanskem zunanjem ministru je bil danes popoldne objavljen naslednji skupni komuniké o razgovorih, ki so jih imeli zadnje tri dni ministri zunanjih zadev Velike Britanije, ZDA in Francije. Komuniké se glasi:

»Ministri zunanjih zadev Velike Britanije, Francije in ZDA so končali drugega od svojih sestankov — ki jih od časa do časa sklicujejo — s proučevanjem sedanega položaja in skupnih problemov. Sedanji razgovori, ki so bili organizirani po vrtnitvi g. Edena na svojo dolžnost, so se vršili v britanskem zunanjem ministru 16., 17. in 18. oktobra.

Trije ministri so potrdili odgovor Sovjetski zvezi, ki se nanaša na razpravljanje o Nemčiji in Avstriji. V svojih notah so tri vlade še enkrat pozvale Sovjetsko zvezo, naj se udeležijo bližnjega sestanka zunanjih ministrov. Upajo, da bo Sovjetska zveza sprejela ta predlog. Trije ministri menijo, da bi bil tak sestanek neprecenljivi korak k zmanjšanju mednarodne napetosti in rešitvi glavnih evropskih problemov.

MINISTRI SO PROUCILI PROBLEM TRSTA IN SO SE ZEDINILI, DA VZTRAJAJO PRI SKUPNIH NAPORIH, DA PRIDE DO TRAJNE RESITVE V TEJ POKRAJINI.

Trije ministri zunanjih zadev so z veliko zaskrbljenostjo sprejeli nedavne incidente, ki so dosegli svoj vrhunec 14. oktobra z izraelsko oboroženo akcijo v Qibiji, ki je po njihovih informacijah povzročila Jordanu resne življenske in materialne izgube. Ponovno se sklicujejo na tripartitno deklaracijo od 25. maja 1950, s katero je bila potrjena odločnost

Po Pellinem govoru Slabost vlade — edini argument Rima

Padeč Pelline vlade bi ne bil odraz nezaupanja parlamenta, temveč »narodni protest proti krivici, ki bi zadela državo«

Rim, 18. okt. (Tanjug). Italijanske stranke so takoj reagirale na govor predsednika vlade in sprejele njegov izsiljevalni ma-never. Takoj po govoru je bilo iz vrst poslancev raznih strank slišati mnenje, da bodo vrgli vlado v istem trenutku, ko bi Angloameričani ne sprejeli rimske zahteve in odstopili le najmanj od svojega sklepa z dne 8. oktobra. Italijanske stranke, ki se zavajajo, da so zahodne sile že nekajkrat skušale s popuščanjem rešiti rimsko vlado posledic nje-

njihovih vlad, da podvzamejo nujne akcije v imen OZN, da bi onemogočili vsako kršitev meje ali določb premirja. Zahtevali so nujno sejo Varnostnega sveta, da prouči napetost med Izraelom in sosednimi arabskimi deželami s posebnim oziranjem na nedavno nasilje ter da se postopa v smislu krepitve običajnih določb premirja.

Razpravljali so o položaju na Daljnem vzhodu. V svoji odločni pripravljenosti, da obdrže in utrdijo premirje na Koreji bodo tri vlade nadalje sodelovale pri izpolnjevanju sporazuma o premirju in v akciji za čimprejšnje sklicanje

politične konference, ki je predvidena s sporazumom. Gospod Dulles je obvestil svoje kolege o naporih vlade ZDA za pripravo sestanka odposlancev obeh strank.

Francoski zunanji minister je podal poročilo o vojnih rezultatih, doseženih v Indokini, kakor tudi o doseženem napredku pri pogajanjih s priključnimi državami glede izvedbe francoske deklaracije od 3. julija. Trije ministri so se zedinili v ugotovitvi, da bo uspešen izid te vojne pomemben korak v smeri ponovne vzpostavitve miru v Aziji, ki se je pričela s premirjem na Koreji.

Maršal Tito sprejel diplomatske predstavnike treh velesil

Beograd, 18. oktobra (Tanjug). Državni sekretar Združenega kraljevstva g. Anthony Eden je včeraj poklical veleposlanika FLRJ v Londonu Vladimirja Velebita in ga seznanil z vsebino razgovorov treh ministrov v Londonu, v kolikor se ti nanašajo na vprašanje Trsta. Iste informacije so danes zjutraj v Beogradu sporočili vladi FLRJ veleposlanika Francije in Velike Britanije ter odpravnik poslov ameriškega veleposlanstva ob njihovem obisku pri državnem podsekretarju dr. Aleš Belberju.

Popoldne ob 15. uri je predsednik republike Josip Broz Tito povabil zgoraj omenjene predstavnike. Sprejel jih je v Belem dvoru in jim sporočil mnenje vlade FLRJ v zvezi s sprejetimi obvestili njihovih vlad.

Beograd, 18. oktobra (Tanjug). Državni sekretar Združenega kraljevstva g. Anthony Eden je včeraj poklical veleposlanika FLRJ v Londonu Vladimirja Velebita in ga seznanil z vsebino razgovorov treh ministrov v Londonu, v kolikor se ti nanašajo na vprašanje Trsta. Iste informacije so danes zjutraj v Beogradu sporočili vladi FLRJ veleposlanika Francije in Velike Britanije ter odpravnik poslov ameriškega veleposlanstva ob njihovem obisku pri državnem podsekretarju dr. Aleš Belberju.

Popoldne ob 15. uri je predsednik republike Josip Broz Tito povabil zgoraj omenjene predstavnike. Sprejel jih je v Belem dvoru in jim sporočil mnenje vlade FLRJ v zvezi s sprejetimi obvestili njihovih vlad.

Protesti jugoslovanskih izseljencev

New York, 18. okt. (Tanjug) Ob odločitvi Velike Britanije in ZDA o prepustitvi cone »A« Italiji je vrsta organizacij jugoslovanskih izseljencev v ZDA poslala protestne brožurke predsedniku ZDA Eisenhovru in zunanjemu ministru Dullesu.

Te organizacije, ki združujejo na desetine tisočev Američanov jugoslovanske porekla, zabijajo, naj zahodne sile takoj umaknejo svoj sklep, ki predstavlja pomoč italijanskim imperialističnim težnjam do Jugoslavije.

Odmevi v tujem tisku

Četverna konferenca bi služila stvari miru

London, 18. okt. (Tanjug). Britanski poslanec in član izvršnega odbora laburistične stranke Richard Crossman je danes objavil članek, posvečen tržaškemu vprašanju. Anglo-ameriško deklaracijo do 8. oktobra pripisuje ameriškem zunanjemu ministru in poudarja, da mora biti Eden v tem vprašanju odkrit z Dullesom.

»Ze nekaj mesecev ameriško ministrstvo za zunanje zadeve pritiska na nestabilno italijansko vlado, naj ratificira pogodbo o evropski obrambni skupnosti, na osnovi katere bi bila Nemčija ponovno oborožena. Da bi privedlo italijanskega ministrskega predsednika Pello do nagle izvedbe ratifikacije pogodbe, je ameriško zunanje ministrstvo prišlo na sijajno idejo, da mu

ponudi cono »A« z izgledi, da bi Italija, če bi se pokazala za zvestega zaveznika, lahko dobila tudi del cone »B«, piše Crossman in ugotavlja, da ni prav nič čudno, da je maršal Tito, s katerim se niso niti posvetovali, tako ostro reagiral na to odločitev.

»Gospod Dulles se je znašel v škripcih — nadaljuje Crossman — če bi prelomil besedo, ki jo je dal Italijanom, bi g. Pella lahko odklonil ratifikacijo pogodbe o evropski obrambni skupnosti. Pella je zagrozil z ostavko, če sedanji načrt pade v vodo. Če bo Dulles vztrajal pri svoji besedi in se bodo anglo-ameriške čete umaknile, bo Tito vrgel Italijane iz Trsta. Gospod Eden bi moral iskreno povedati g. Dullesu, da Velika Britanija ni pripravljena dvoriti Italij v evrop-

ne lastne politike, so pričele sedaj z koordiniranim pritiskom proti zahodnim silam, grozeč jim skupno s Pello, da bo vlada padla, če bi ne popustili v vprašanju STO. Na ta način je lastna slabost italijanske vlade postala njen osnovni argument pri realiziranju zahtev do STO. Kakor se je zvedelo, je imela posebna mislija italijanske vlade, ki jo je vodil podsekretar zunanega ministrstva Benvenuti in ki je obiskala francoskega zunanje ministra Bidaulta pred njegovim

odhodom na londonsko konferenco nalogo, da mu obrazloži ta »argument« Rima.

Akciji rimskih diplomatov in političnih strank se je sinoč pridružil tudi tisk. »Giornale di Italia« piše, da bi posledice spremembe angloameriškega sklepa padle na Pellino vlado, ki bi morala dati ostavko. List nadaljuje, da bi tega ne smeli razumeti kot izraz nezaupanja parlamenta do onega, ki je verno tolmачil njegovo voljo, temveč kot akt narodnega protesta proti krivici, ki bi zadela državo.

London, 18. okt. (AFP). Današnji »Sunday Times« obsoja angloameriški sklep in piše, da si ne morejo zamišljati, kako je država, kakršna je Velika Britanija, ki se vedno hvali, da spoštuje svoje mednarodne obveznosti in čisto očita drugim, da tega ne delajo — kakor n. pr. Egiptu in Iranu — lahko enostransko kršila mirovno pogodbo z Italijo, ne da bi se posvetovala z ostalimi državami, podpisnicami in celo, ne da bi jih predhodno obvestila o svoji odločitvi.

pod naslovom »Trst obsojen na smrt«. Ko obsoja angloameriško odločitev, Droz poudarja, da ta opogumlja italijanski imperializem in njegove želje za prodiranjem na Balkan.

List »Volksrecht« v uvodniku obsoja raznarodovalno politiko Italije in poudarja doslednost uprave v coni »B« glede izvajanja enakopravnosti obeh jezikov. »Z Jugoslavijo se je mogče razgovarjati samo kot z enakopravnim partnerjem. Nova Jugoslavija — zaključuje »Volksrecht« — predstavlja protest proti korupciji, nesposobnosti in šibkosti dežele. Kdor tega ne upošteva, bo vedno napačno računal. Tu ne morejo ničesar spremeniti niti krediti niti pomoč v orožju. To ne more Jugoslavije dovesti v politično odvisnost.«

Angloameriška odločitev opogumlja italijanski imperializem

Bern, 18. okt. (Tanjug). Švicarski tisk je dal velik poudarek tržaškemu vprašanju. Kljub previdnosti in komentarjih in nepoučenosti o bistvu samega vprašanja, ki jo je opaziti pri nekaterih listih, je švicarski tisk obsodil enostransko anglo-ameriško odločitev. »Gazette de Lousanne« v svojem komentarju poudarja, da je ta odločitev, ki je brez vsake pravne osnove, morala povzročiti ogorčenje v Jugoslaviji. »Jugoslavani, poudarja list — ki so vobodili Trst, se niso na za-vezniško zahtevo umaknili in zato, da bi ga ponovno zasedli vojaki neke sile, ki je v času vojne pod fašizmom iztrebila jugoslovanske narode. Isti list tolmachi naglo sklicanje trojne konference v Londonu kot dokaz, da so se Angloameričani zavedli svoje velike napake. V današnji številki isti list povezuje pravilno rešitev tržaškega vprašanja z interesi Evrope in se zavzema za internacionalizacijo Trsta.

Italijanski predlog o plebiscitu je vrsta vodilnih listov obsodila zaradi italijanske raznarodovalne politike do Slovencev in Hrvatov v Julijski krajini.

»Journal de Geneve« prinaša na prvi strani komentar pod naslovom »Kaj o tem mislijo Tržačani, kjer navaja, da je dejstvo, da Italija ne more zagotoviti Trstu tistega pomena, ki ga ima za Evropo. Ob koncu izraža mnenje, da bi se Tržačani, če bi se lahko svobodno, izrazili, gotovo odločili za avtonomijo.

Socialistični tisk je odločno obsodil krivico, ki je bila prizadejana Jugoslaviji. Generalni sekretar socialistične stranke Jules Humbert Droz objavlja v listu »La Sentinelle« uvodnik

Pristranska politika zahodnih velesil je zapletla tržaško vprašanje

Intervju Koče Popoviča dopisnikom grških listov

New York, 18. okt. (Tanjug). Šef jugoslovanske delegacije na VIII. zasedanju Generalne skupščine OZN državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović se je odzval prošnji dopisnikov grških listov »Katerinjin«, »Eleftertja« in »Elefteros Logosa« ter jim odgovoril na nekaj vprašanj o Trstu in Balkanskem paktu.

Vprašanje: Smatrate, da tržaški problem in sedanja napetost lahko vplivata na balkansko zvezo in vojaško sodelovanje med Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo?

Odgovor: Stališče Jugoslavije do Balkanskega pakta in vojaškega sodelovanja treh dežel ostane nespremenjeno. Če bi posledice nedavne enostranske odločitve ZDA in Velike Britanije dovedle do ugodnega razvoja odnosov med temi tremi deželami, bi bil tudi to dokaz, kako je bila ta odločitev nespametna in politično kratkovidna. Ko se Jugoslavija zoperstavlja tej enostranski odločitvi, ne ščiti samo svoje neodvisnosti, temveč tudi načelo in prakso enakopravnih odnosov med narodi.

Vprašanje: Kako gledate na solidarnost Balkanskega pakta in kakšno je vaše gledanje na vlogo Balkanske zveze za ohranitev miru v jugovzhodni Evropi in na Balkanu?

Odgovor: Solidarnost dežel članic Balkanske zveze stoji na močni osnovi, ker je ustvarjena na osnovi življenjskih interesov in pravic treh narodov in zato, ker je rezultat njihove svobodne volje. In prav zaradi takega značaja je Balkanski pakt zelo značajan za ohranitev miru v jugovzhodni Evropi in na Balkanu.

Vprašanje: Ali obstajajo v bližnji bodočnosti izgledi za vojaški sporazum, ki bi dopolnil obstoječo pogodbo o prijateljstvu in sodelovanju?

Odgovor: Jugoslavija smatra tak razvoj za normalen in zaželen.

Vprašanje: Kako gledate na jugoslovansko - grške odnose sedaj in v bodočnosti?

Odgovor: Odnos med obema deželama so dobri in prijateljski. Poleg tega obstajajo vsi potrebni pogoji, da se ti odnosi še bolj razvijejo v vseh smereh. Ostaja samo predpogoj, da obe deželi upoštevata svoje skupne trajne interese.

Vprašanje: Prosimo vas, da nam v splošnih črtah pojasni-

te stališče jugoslovanske vlade do tržaškega vprašanja, ki se zapleta?

Odgovor: Tržaški problem je v zadnjih nekaj letih zapletla v prvi vrsti pristranska politika zahodnih sil, ki so favorizirale Italijo, kar je dejansko pomenilo podporo in opogumljanje italijanskega ekspanzionizma proti Vzhodu. Zadnja »odločitev« ZDA in Velike Britanije, je poslabšala in zaostri-la ta problem, ki se je zapletel do te mere, da je nastal

Delavci groze s prekinitvijo električnega toka Rimu

Rim, 18. okt. (Tanjug). Delavske organizacije v industrijskem središču Terni so organizirale splošno stavko in de-

ODMEVI NA LONDONSKI KOMUNIKE

London, 18. okt. (Tanjug) Po splošni oceni in prvi reakciji prvih opazovalcev v Londonu je uradni komuniké o razgovorih zunanjih ministrov treh zahodnih sil nad vsa pričakovanja do skrajnosti suh in posplošen.

Ko je bil v zunanjem ministru sporočen komuniké, so novinarji navali na vprašanja na uradnega predstavnika britanskega zunanjega ministrstva, ki jim pa ni dal nobenih podrobnejših obvestil. Posebno zanimanje je med novinarji vladalo za potek razpravljanja in sklepe treh ministrov o tržaškem vprašanju. Na vprašanje, če del komunikéja, ki govori o Trstu, pomeni, da angloameriška deklaracija od 8. oktobra ostane v veljavi, je dal uradni predstavnik samo naslednji odgovor: »Sam komuniké govori o tem«.

Ko je odgovarjal na drugo vprašanje, je dejal, da ni določen datum za umik angloameriških čet iz Trsta. Nato je dodal, da bodo tri vlade osvale v stalnem stiku in nadaljevalle posvetoovanja o tržaškem vprašanju. Uradni predstavnik zunanega ministrstva je dejal, da ne more ničesar reči o vprašanju, ki mu je bilo postavljeno, če so sklepi zunanjih ministrov sprejemljivi za obe strani.

Prav tako ni dal nobenega odgovora na vprašanje, če so se ministri zunanjih zadev zedinili glede odgovora na zadnje jugoslovansko noto o Trstu.

Največje začudenje je med diplomatimi opazovalci povzročilo dejstvo, da je v skupnem komunikéju posvečeno toliko pozornosti incidentu na izraelsko-jordanski meji, čeprav se pred začetkom konference ni predvidevalo, da bi bilo to vprašanje sploh predmet trojnih razgovorov. Menijo, da so britanski uradni krogi to storili zato, da bi manifestirali »prijateljsko potezo« do arabskih držav v času, ko so anglo-egiptovski razgovori o Sueskem prekopu v zaključni in odločujoči fazi.

Kar se tiče razpravljanja o Koreji, izjavljajo, da na konferenci ni bila dosežena polna skladnost stališč zaradi nekaterih nesoglasij, predvsem med britansko in ameriško vlado glede nevtralnih dežel članic politične konference.

Kairo, 18. okt. (AFP). Revolucionarno sodišče v Kairu je obsodilo na dosmrtno ječo Karima Tabeta, bivšega tiskovnega svetnika kralja Faruka.

Izraelsko-jordanski spor danes pred Varnostnim svetom

V treh letih 421 i zraelskih državljani ranjenih in ubitih pri obmejnih incidentih

New York, 18. okt. (Reuter). Predsednik Varnostnega sveta danes predstavnik William Borsero je na zahtevo predstavnikov Velike Britanije, ZDA in Francije sklical za ponedeljek ob 15.30, sejo Varnostnega sveta, na kateri bodo razpravljali o nenadnih incidentih na jordansko-izraelski meji.

Izraelski radio je v svoji stonocni oddaji kritiziral stališče

položaj, ki ogroža mir. Kot prvi korak je nagli rešitvi takega položaja je Jugoslavija predlagala četverno konferenco predstavnikov ZDA, Velike Britanije, Italije in Jugoslavije.

Del jugoslovanske delegacije se vrača

New York, 18. okt. (Tanjug). Del jugoslovanske delegacije, ki je sodelovala na VIII. zasedanju Generalne skupščine OZN, bo v sredo, 21. oktobra odpotovala iz New Yorka v domovino. Med delegati, ki se vračajo so Mira Mitrovič, Josip Djerđić, Krsto Bulajič in Milan Bartoš.

Šef jugoslovanske delegacije Koča Popović, državni sekretar za zunanje zadeve bo ostal v New Yorku in sodeloval pri nadaljnjem delu Generalne skupščine.

monstracije, ker delodajalci niso hoteli preklicati odpustov 2.000 delavcev. Med demonstracijami so se delavci sponadili s policijo in je bilo nekaj demonstrantov ranjenih. Delavci so zagrozili, da bodo prekinili oskrbovanje Rima z električno strujo (centrale, ki oskrbujejo Rim, se nahajajo namreč v Terniju), če delodajalci do jutri ne bodo preklicali odpustov.

Izboljšanje v anglo-egiptovskih pogajanjih

KAIRO, 18. okt. (Reuter). — Ameriški veleposlanik v Kairu Jefferson Caffery je danes izjavil, da bodo prihodnji razgovori v okviru anglo-egiptovskih pogajanj odločilnega pomena. Vendar je pripomnil, da to še ne pomeni zaključka pogajanj.

Jutrišnji sestanek britanskih in egiptovskih predstavnikov, na katerem bi morali proučiti problem Sueskega prekopa, je bil preložen zaradi bolezni glavnega britanskega delegata Briana Robertsona.

Kairski list »Al Ahram« danes izraža mnenje, da je v razvoju anglo-egiptovskih pogajanj nastopilo izboljšanje.

Tržačani odločno proti vrnitvi Italije

Trst, 18. okt. (Tanjug). Aktiv Osvobodilne fronte za Trst je sinoč ugotovil, da je dolžnost vsakega demokrata, da na kakršen koli način izraža svoje odločno nasprotovanje proti ponovnemu prihodu Italije v cono A. Aktivisti OF so sklenili, da je mogoče najti pod tem geslom skupno osnovo za sodelovanje z vsemi, ki resnično žele neodvisnost Trsta in dobrot njegovega prebivalstva. Zahtevati je treba tudi odstranitev italijanskih funkcionarjev iz angloameriške vojaške uprave, preklic tripartitne deklaracije in vseh pogodb, ki so bile sklenjene z Italijo na škodo Trsta in njegovega bogastva, zlasti pa je treba zahtevati preklic sklepa ZDA in Velike Britanije o izročitvi cone A Italiji.

Na sestanku aktivistov so posebno obsodili sklep generala Wintertona o prepovedi javnih manifestacij ter so poudarili, da bo demokratično prebivalstvo ne glede na to našlo način in sredstva, da bo glas o njihovem odporu proti prihodu italijanskega imperializma prodrl v svet.

Kakor poroča agencija Reuter, je izraelski zunanji minister Moše Saret na sestanku z ameriškim odpravnikom poslov Russelom predlagal razgovore med najvišjimi predstavniki Izraela in Jordana za rešitev obmejnih sporov. Danes bo o tem sporu razpravljala izraelska vlada.

Predstavniki Izraelske armade je izjavil, da je bilo od maja leta 1950, ko je bila objavljena deklaracija treh velesil o garancijah sporazuma in demarkacijske črte med Izraelom in njegovimi sosedmi, pri obmejnih incidentih ranjenih 421 izraelskih državljanov. Dodal je, da je bilo v istem času izvršenih 122 razbojništv in organiziranih nad 1.200 tatvin s strani jordanskih infiltriranih oseb.

V znak protesta proti enostranski anglo-ameriški odločitvi so Tržačani prepleskali italijanske napise

ZADNJE VEŠTI

ODGOVOR TREH ZAHO DNIH VELESIL NA SOVJETSKO NOTO:

Mednarodne probleme je lažje rešiti na konferenci kot z izmenjavo not

Pariz, 18. okt. Nocoj je bilo objavljeno besedilo odgovora treh zahodnih velesil na sovjetsko noto, ki so ga veleposlaniki treh zahodnih sil danes izročili v Moskvi. Vse tri note so enake vsebine ter pozivajo Sovjetsko zvezo, naj sodeluje na konferenci zunanjih ministrov, ki naj bi se sestala 9. novembra v Luganu v Švici.

V odgovoru izjavljajo zahodne velesile, da so v tesnem sodelovanju pazljivo proučile sovjetsko noto z dne 28. septembra in se hkrati posvetovale z zahodnonemško vlado in z nemškimi oblastmi v Berlinu. Zadovoljiva rešitev problemov, ki se tičejo Nemčije in Avstrije, je temeljni pogoj za dejansko in trajno popuščanje napetosti in je hkrati usodnega pomena za bodočnost teh dveh držav — poudarja nota zahodnih velesil.

V noti dalje poudarjajo, da so trdno prepričane, da se da rešiti velikih mednarodnih problemov vključno vprašanje evropske varnosti doseči prej z odkritimi razgovori o Nemčiji in Avstriji na konferenci štirih velesil, kot pa z izmenjavo not.

V svojem odgovoru ugotavljajo zahodne velesile, da so problemi Nemčije in Avstrije že predolgo nereseni in da, zavredajo se svoje posebne odgovornosti, žele skupno z vlado SZ čimprej proučiti vse te probleme.

Kar se tiče sovjetskega predloga, naj bi se sestala konferenca petih, ki naj bi proučila ukrepe za zmanjšanje mednarodne napetosti, poudarja nota, da zahodne velesile prav tako žele razpravljati o globljih vzrokih te napetosti, da bi jih odstranile. Zelo pa, da bi se to zgodilo pod pogojem, da se najde metoda, ki bi nudila izglede za doseg konkretnih rezultatov in da bodo stilišča zainteresiranih držav podana na podobno način. V tem duhu so tri zahodne vlade že odobrile sporazum o politični konferenci o Koreji in da bo tistih pet velesil, ki jih predlaga SZ, že zastopanih na tej konferenci, ki

ima ravno namen, odstraniti enega izmed glavnih vzrokov napetosti na Daljnem vzhodu in začeti pot miroljubnega reševanja drugih mednarodnih problemov.

Kar se tiče drugih vprašanj, ki jih omenja sovjetska nota kot n. pr. razorožitev, naglašajo zahodne velesile, da so ta vprašanja že postavljena na dnevni red zasedanja Generalne skupščine OZN prav na zahtevo SZ. Če bodo razgovori v Luganu obrodili plodove — končuje odgovor zahodnih velesil — bo s tem odprta pot za razpravo o drugih velikih problemih z namenom, da se spet vzpostavi ugodno ozračje za razvoj miroljubnih in prijateljskih odnosov med narodi.

Prvi pristovalci iz Trsta

Trst, 18. okt. Skupna tržaških mladincev je prišla danes v enega izmed uradov Osvoobodilne fronte in zaprosila za pojasnilo, kako bi se mogli prijaviti v pristovalske bataljone JLA, da bi se borili proti prihodu italijanskih imperialistov v Trst. Tako bataljoni se že pripravljajo v jugoslovanski conli STO, ti mladinci pa so prvi prebivalci Trsta in predmestij, ki zahtevajo, naj jih sprejmejo v te bataljone. Tržaški mladinci so izrazili svojo odločno voljo, da branijo skupaj z ostalimi borci JLA s puško v roki svojo rojstno zemljo pred rimiškimi osvajalci.

Sprejeta jugosovanska resolucija

RIM, 18. okt. (Tanjug). V Rimu je bil končan mednarodni kongres vojne sanite. Kongres je sprejel predlog jugoslovanske resolucije o zaščiti civilnega sanitetnega osebja v vojni. Po tem predlogu bi civilno sanitetno osebje uveljavilo v času vojne isto zaščito kot pripadniki vojne sanite. Jugoslovanski predlog resolucije bo poslan raznim vladam kot pripomoček za sprejem mednarodnih obveznosti. O tem predlogu je na kongresu govoril general dr. Jožanovič.

Jugoslovansko potniško letalo zasilno pristalo na Štajerskem

Beograd, 18. okt. Potniško letalo jugoslovanskega Aerotransporta, ki vozi na progi Beograd—Zagreb—Curih je večer zaradi okvare na motorju zasilno pristalo pri Aigenu na Štajerskem. Letalo je pristalo popolnoma v redu in ni bil nihče ranjen. Potniški bodo jutri z drugim letalom nadaljevali pot.

Zagreški študenti v Bruslju

BRUSELJ, 18. okt. (Tanjug). Kulturno-umetniško društvo Zvez študentov zagrebške univerze »Ivan Goran Kovačič«, ki je na gostovanju v Bruslju, je priredilo dva uspešna koncerta jugoslovanskih narodnih pesmi in plesov. Člane kulturno-umetniškega društva je danes sprejel župan mesta Bruslja van de Melbore, inšoslovanski poslanik v Belgiji Marijan Barišič na čast. Po koncertih v Bruslju bodo zagrebški študenti priredili nekaj koncertov v norraonski Belgiji. 26. oktobra pa bodo odšli na gostovanje na Nizozemsko.

Pregovarjanje vajnih ujetnikov

PAJ MUN JOM, 18. okt. (UP-AFP). V indijskem nevarnem taborišču na Koreji bodo kitajskosovnokorejski predstavniki jutri nadaljevali s pojasnili ujetnikom, ki so se izjavili proti repatriaciji. Večera je 9 od 430 kitajskih ujetnikov, ki so poslušali kitajsko-severnokorejske predstavnike, odločilo za povratek domov. Ekipa Združenega poveljstva za repatriacijo ujetnikov je sporočila nevtralni komisiji za repatriacijo, da predstavniki Združenega poveljstva tudi jutri ne bodo mogli začeti z izdajanjem pojasnil ujetnikom.

„Tempo“ gradi — „Tempo“ hiti!

Uspehi ljutomerskega gradbenega podjetja

Pred dvema leti je Okrajna združena zveza v Ljutomer ustanovila gradbeno podjetje, ki je najprej gradilo zadrževalne in podobne objekte na podeželju. Podjetje je začelo delati s skromnimi sredstvi, zaradi česar je imelo kolektiv precej težav. Kmalu pa so se ljutomerski gradbeniki pojavili tudi izven okraja, ker so kos obsežnejšim nalogam. Podjetje je v razmeroma kratkem poslovnem razdobju zaneslo precej delavcev, ki so bili v ljutomerskem okraju brezposelni. Danes šteje kolektiv nad 330 delavcev. Potrebe po delovni sili pa so na gradbiščih iz deševja v dan večje. Zato sprejema to podjetje skoro vsak dan nove delavce. V kolektiv dela tudi 50 žensk, ki so se pri napornem delu kar dobro uveljavile.

Napačno bi bilo, če bi trdili, da gre v podjetju vse delo brez težav. V vrstah kolektiva je namreč nekaj delavcev, ki so se navadili, da redno izostajajo od dela. Vsak mesec imajo po pet in še več »plavih dni«. Tem delavcem je delavski svet na zadnjem zasedanju povedal svoje mnenje: če ne bodo spremenili svojega odnosa do skupnosti prav gotovo ne bo dolgo zamje mesta v podjetju.

V prvi polovici letošnjega leta

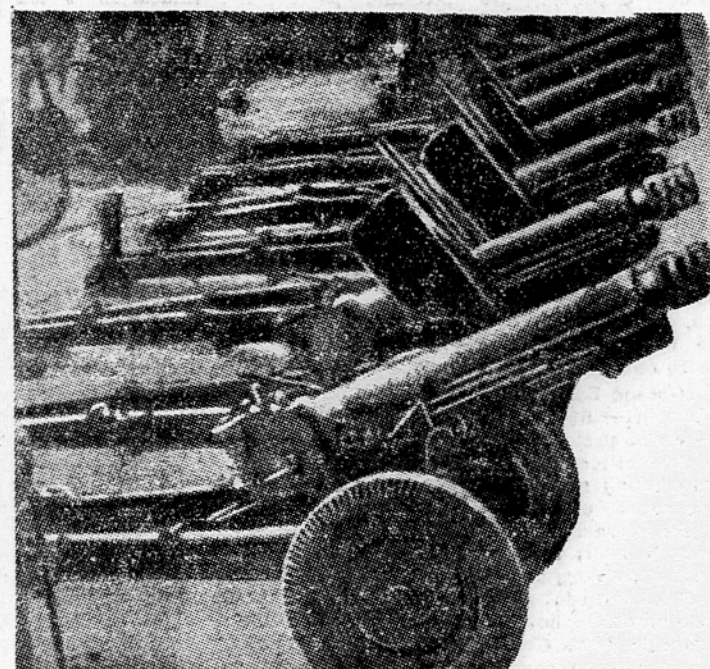
je kolektiv pripravljal nekaj nad 1 in pol milijona čistih donahodov, ki jih nameravajo porabiti pri nakupu tovornih avtomobilov, kompresorja za pleskanje, mešalca betona in električnega dvigala. »Tempovce« lahko sprejemo danes na številnih gradbiščih: v Radgoni grade poslopje carinarnice in dva obsejna bloka, v Ljutomeru servisno postajo in obrtni dom, v Kidričevem stanovanjski blok za 18 delavskih družin, v Poljanah in v Črešnjem železniški postaji in v Majsperku štiri stanovanjske stavbe itd. Podjetju trenutno zelo primanjkuje strokovnih delavcev: dobrih kalkulatorov in gradbenih tehnikov. Delavski svet je zavoljo tega sklenil namestiti te strokovne moči. Poleg tega ima podjetje premajhne poslovne prostore: zato namerava graditi v bližini glavne železniške postaje v Ljutomeru upravno poslopje z dvoranami, v katerih bodo delavnice vseh obrtnih strok, ki nastopajo v delovnem procesu. Gradbeno površina te stavbe bo znašala nad 3000 kv. metrov. S. K.

Obisk v rojstnem kraju naše vojne industrije

Kdo ne pozna, vsaj po imenu, »kragujevke« — nasekane ročne granate, ali pa kragujevske karabinke? Prav zato sem si izbral za cilj svoje poti »Crveno zastavo« v Kragujevcu, čeprav so mi bili v Beogradu pripravljene dovoliti obisk katere koli izmed naših vojnih tovarn — seveda tistih, za katere je naša javnost že slišala. »Crvena zastava« sedaj namreč že dalj časa ni več osrednja vojaška tovarna, kot je bila pred vojno. Sodobna strategija namreč zahteva čim bolj razpršeno vojaško industrijo, da bi bila varovana pred letalskimi napadi. Kljub temu pa je Kragujevac še vedno znan kot zibelka vojaške industrije.

Oborožen z vsemi potrebnimi dokumenti sem se tako lepega jutra, ki je že vnaprej obetalo hudo vroč dan, znašel pred glavnim vhodom tovarne. Tu sem doživel majhno srazočaranje. Formalnosti za vstop niso bile prav nič drugačne kot so v vsaki večji tovarni, kar se z mojimi predstavami o vojni industriji nikakor ni ujemalo. V nekaj trenutkih sem bil že pri direktorju, ki sem ga na svoje presenečenje spoznal — polkovnik Radić je bil komandant prve tankovske brigade, spoznala pa sva se na poti iz Moskve v Beograd. Kaj hitro sva se domenila, da si najprej ogledam tovarno, nato pa se vrnem z morebitnimi vprašanji k njemu. In tako sem s prijaznim spremljevalcem odšel na dolgo pot — hodila sva več ur.

Ze prva dvorana napravi globok vtis. V njej so dolge vrste avtomobilskih prikolic v vseh fazah izdelave. V razgovoru z oddelkovodjo zvem, da so jih začeli izdelovati šele letos in da delo napreduje s precejšnjim uspehom. Seveda pa je to le postranski izdelek tovarne. (Le postranski izdelke, si mislim, ko zvem, da jih bodo porabili na Koreji bodo kitajskosovnokorejski predstavniki jutri nadaljevali s pojasnili ujetnikom, ki so se izjavili proti repatriaciji. Večera je 9 od 430 kitajskih ujetnikov, ki so poslušali kitajsko-severnokorejske predstavnike, odločilo za povratek domov. Ekipa Združenega poveljstva za repatriacijo ujetnikov je sporočila nevtralni komisiji za repatriacijo, da predstavniki Združenega poveljstva tudi jutri ne bodo mogli začeti z izdajanjem pojasnil ujetnikom.)

Topovi, izdelke domače vojne industrije

ČLANI ODBOROV POLITIČNIH IN DRUŽBENIH ORGANIZACIJ! RAZPEČAVANJE BLOKOV VOLILNEGA SKLADA JE VAŠA NALOGA! PRISPEVAJTE V VOLILNI SKLAD!

Sedim v udobnem naslanjaču in skušam zbrati svoje misli. Medtem, ko mi predsednik delavskega sveta govori o tovarni, mi rjajajo po glavi vprašanja, na katera, se mi močno zdi, ne bom dobil odgovora. Zberem se in poslušam — je od časa do časa ga prekinem s kakim vprašanjem. Če naj sodimo delo tovarne po denarnih uspehih, tedaj se delavski svet pač lahko pohvali. Poleg nagrade v višini ene plače, ki so jo dobili delavci, je delavski svet doletel nad 190 milijonov dinarjev za razne potrebe: nad 100 milijonov za razširitev proizvodnje, 67 milijonov za dograditev stanovanjskih poslopij, 4,5 milijona dinarjev za nov rentgenski aparat itd.

Ze mene plane vprašanje, bojim se, da ne preko mere pametno: »Pa imate vendar tudi težave?«

»Seveda jih imamo, kdo jih pa danes nima?« se mi nasmeheta oba z direktorjem. Najhujšo krizo so prebrodili komaj pred nekaj meseci, ki je zaradi pomanjkanja naročil ostalo brez dela kar šest sto delavcev. To je bilo tedaj, ko so sklenili serijsko izdelovati avtomobilske prikolicke. Vendar to še ni dovolj. Svojo proizvodnjo nameravajo še močno razširiti. Med drugim nameravajo izdelovati tudi lovške puške, razne usnjene predmete, orodje in podobno. V zvezi s tem so že izdelali razne prtičnice, pa tudi načrti za serijsko proizvodnjo so za marsikateri predmet že izdelani. Sedaj morajo samo še usposobiti razne stroje in kupiti nekaj novih, nato pa bodo začeli z delom. Ne samo, da bodo polno zaposlili vse sedanje delavce, še nove bodo morali najeti.

»Seveda pa bo obseg proizvodnje predmetov široke potrošnje odvisen predvsem od potrošnje vojaške proizvodnje.« me opozori predsednik, sle-ta namreč ne sme trpeti.

S tem sem se moral zadovoljiti. Se kratek razgovor, med katerim oba pohvalita strokovno ravnanje delavcev, ter, ne da bi posebej vprašal, pohvalita še posebno slovenske mojstre, ki so tu zaposleni. Nato se zahvalim in poslovim.

Ko grem po vročem soncu proti hotelu, se mi utrne misel, da je preteklost te tovarne skoraj simbolična za zgodovino naše dežele. V svoji zgodovini je bila dvakrat popolnoma porušena in zato opuščena in v tretjič so jo delovne roke, to pot z ljubeznijo, ponovno zgradile, tako, da je sedaj, če ne po obsegu, pa po duhu mladih ljudi, ki v njej delajo, močnejša, kot je bila kdaj koli. A. Furlan

Novice iz Ptuj

Nova kmetijska šola v Turnišču je v četrtak sprejela 34 prvih učencev iz vseh predelov ptujskega okraja in tudi od drugod. Pouk bo trajal eno leto. Med vpisanimi dijaki je največ študentov Kmetijskih združenj in organizacij AFZ, ki se v polni meri zavedajo, da je za dvig naše kmetijske proizvodnje potrebno čimveč strokovnih kadrov. Zanimanja za šolo pa je med kmeti, saj je bilo prijavi več, kot jih je šola mogla za prvo leto sprejeti.

Regulacija Grajene, potoka, ki teče skozi mesto in je ob pomladnih nalivih povzročila občutno škodo, bo v kratkem uresničena. Ljudski odbor mestne občine Ptuj je sklenil pogodbo z gradbenim podjetjem »Drava«, ki bo za ceno 6.900.000 dinarjev opravilo regulacijska dela, zgradilo nov most in zavarovalo obrežje.

Stiristovanjsko stavbo bo gradil Mestni ljudski odbor Ptuj na Ljutomerski cesti. To bo prva stavba, ki jo gradi v svoji režiji in postane začetek resne borbe proti stanovanjski krizi, ki je tudi v Ptujju občutna. Gradnja je prevzelo okrajno gradbeno podjetje »Drava«, kot najcenejši ponudnik za 11 milijonov dinarjev. Ljudski odbor mestne občine Ptuj je razen tega sklenil, da že letos pripravijo načrta za 12-stanovanjski blok, ki ga bodo začeli graditi prihodnje leto. Tudi garnizon JLA, ki bo v kratkem imel pod streho svojo prvo 12-stanovanjsko stavbo, bo gradil drugo leto še eno šeststanovanjsko hišo.

KULTURNI RAZGLEDI

Ob jubileju Josipa Križaja

V soboto, dne 17. oktobra je praznovaj v hrvaškem Narodnem kazališču v Zagrebu znameniti operni pevec Josip Križaj 45-letnico svojega gledališkega udejstvovanja in 40. letnico, odkar je svoje umetniško delovanje povezal z delom hrvaške opere. Ker je Križaj začel nastopati kot igralec v Slovenskem deželnem gledališču v Ljubljani, je njegov jubilej v neki meri tudi praznik slovenskega gledališča.

Josip Križaj se je rodil 5. marca 1887 v Vevečah pri Ljubljani in študiral na ljubljanski gimnazij. Nastopati je začel v družbi ljubljanskih diletarov, ki jih je zbral Milan Skrbnšek in gostoval z njimi po podeželju. Prva Križajeva vloga je bila v tej družbi Blaž Mozol v Govekarjevih »Rokovnjakih«, s katerim so gostovali v Brežicah in je pri tej priložnosti Križaj zapel tudi nekaj slovenskih umetnih pesmi. Njegov glas je kmalu zbudil pozornost, vstopil je v

Glasbeno matico, kjer mu je solidna Gerbičeva in Hubadova šola že kmalu omogočila prve pevске nastope (leta 1907 na javni produkciji). Medtem je začel nastopati v ljubljanskem deželnem gledališču, kjer mu je na koncu omogočilo prvi nastop v epizodni vlogi »Hauptmanove »Roze Bernde«, ko je praznovaj Ignacij Borštnik 25-letnico svojega igralskega udejstvovanja, kmalu zatem pa je v Gounodovi operi »Romeo in Julija« za Bukšekom in Povhetom prevzel vlogo veronskega kneza Escalusa. Tako se je začela umetniška pot Josipa Križaja, ki so ga v Slovenskem deželnem gledališču v Ljubljani s sezono 1908-09 angažirali ob njegovem sodelovanju v dramskem ansamblu hkrati že tudi, kot drugega basista.

Toda njegov razvoj mu je že kmalu odpiral nove možnosti večjega sodelovanja pri ovrtnih in opernih predstavah. Vse te začetne vloge dokazujejo njego-

vo nerehno rast in razvoj. Ze je pel japonskega komisarja v Madama Butterfly, Gasparja Alapiča v Zajčev; Nikola Subic Zrinjski, Miho v Prodani nevesti, kneza Gremina v Evgeniju Ornginu. In ko se je v letu 1910 vrnil od vojakov, je začel z opernimi partijami, ki so pozneje bile osnova njegovega opernega repertoarja in hkrati partije njegovih največjih uspehov. To so bile: Collin (Bohème), Sparafucile (Rigoletto), povodni mož (Rusalka), Daland (Večni mornar), trojna partija v Hoffmannovih pripovedkah, zlasti pa Mefisto (Faust) in Kecal (Prodana nevesta).

Ostal je v Ljubljani do razsula slovenske opere 1913 in razbitja slovenskega opernega ansambla, ki se je razbežal na vse strani. Za Križaja so pomenila ta leta v Ljubljani dobo učenja in ne-nenahni priprav za bodoče možnosti. Odlikovala ga je zlasti težnja za vztrajnost in zgleđna marljivost, s katerima je skušal podpreti od narave mu dani sočni in zametni glas.

Po uspešnem gostovanju v Zagrebu je s sezono 1913-14 postal

član ordočnega opernega ansambla in prešel v drugo obdobje svojega umetniškega razvoja. Toda še isto sezono je gostoval v Ljubljani, ko je tik pred uničenjem slovenskega gledališča v svojevrstnem aranžmaju skozi vso sezono v Ljubljani redno gostovala hrvaška opera. V tem obdobju, ko so se za ves čas prve svetovne vojne zaprla vrata slovenske Talije in se je v hrvaškem gledališču v Zagrebu zbralo večje število odličnih slovenskih igralcev in pevcev, je hrvaška opera v juniju 1918 gostovala v Trstu. Z njo vred so pri gostovanju sodelovali slovenski pevci: Levar, Rijavec, Primožič, Polakova in Križaj. V svojem času je bilo to pomembno gostovanje sloverske opere v Trstu, kjer so italijanski šovinisti še v letu 1913 odnotnemu slovenskemu gledališču preprečili, da bi v slovenskino uprizorilo Puccinijevo opero »Madama Butterfly«. Mlado slovensko gledališče v Trstu si je bilo pod Poljševim vodstvom leto pred tem ustanovilo tudi opero in je Križaj pri prvi slovenski tržaški uprizoritvi »Prodane neveste« z

uspehom gostoval kot Kecal. Sovinizem je izpodrezal življenjske možnosti drugi slovenski operi in si je pridobil upravičeno obsojdo vse kulturne javnosti. Leta 1918 ta nastop še ni bil pozabljen, zlasti ga niso mogli pozabiti slovenski član zagrebške opere. Dasi so ob gostovanju hrvaške opere nekateri pevci posamezne arije in duete na ljubljanski operni občini, v katerih bodo delavnice vseh obrtnih strok, ki nastopajo v delovnem procesu. Gradbeno površina te stavbe bo znašala nad 3000 kv. metrov. S. K.

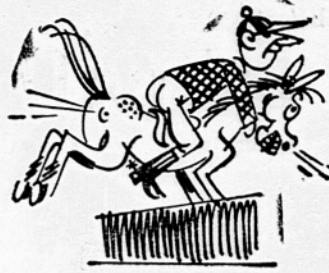
gažiran v Osijeku, drugič pa s sezono 1929-30, ko je postal zlastno zopet član ansambla slovenske opere v Ljubljani. Brez ozira na to se je Križaj docela zvalil v zagrebško okolje in postopoma napredoval na svoji umetniški poti. Glas mu je ostal sočen, zmagovit in izpolnjuječ prostor sodobnega gledališča. V dolgi vrsti svojih kreacij se je povzpel do redke prepričevalne izrazitosti ob kontrarni poglavitni različnih predstavljanih igralskih likov. Se med prvo svetovno vojno je gostoval v Dravotinu, pozneje pa na različnih zamejskih odrih, kjer si je ob svojih nastopih zlasti z znamenitimi pevskimi evropskega in svetovnega slovensa n. pr. Emo Destinova in Jarmilo Novotno pridobil nedeljeno priznanje. Zlasti velja to za njegov lik Kecal v »Prodani nevesti«, ki v njegovi kreaciji vzdržuje nenačisto umetniško, višino tudi ob najbolj znamenitih predstavljajcih Kecal.

Jubilej Josipa Križaja je tudi jubilej slovenskega gledališča, ki je Križaju omogočilo prvi vzpon in njegove začetne uspe-

he. Njegova gostovanja, ki so se zlasti med obema vojnama vrstila v nekaterih sezonah mesec za mesecem, so mu tudi v Ljubljani vzdrževala njegovo priljubljenost pri tako rekoč matičnem gledališkem občinstvu. Kot opernemu pevcu, ki je izšel iz Ljubljane in kot Slovencu so mu že dolgo razpovedovali (zlasti Emil Adamčič), da se bo prej ali slej vrnil v Ljubljano, ki bi ji moral biti ena prvih dolžnost, da ob prvi ugodni priložnosti zbere odlične slovenske pevce z drugih oper pri svojih opernih ali koncertnih manifestacijah. Kakor je Križaj od vsega početka sodeloval v operi, je prav tako sodeloval na različnih koncertih. Morda je že dolgo, da ga nismo slišali ne v operi ne na koncertih, kolikor ga se posreduje radio. Četudi ustreza njegova zvestoba hrvaški operi spominom na njegov vzpon prav v tej operi, ga navzlic temu cenj tudi Ljubljana kot pevca izrednih kvalitit in mu dolguje za njegove, čeprav samo gostovalne nastope med obema vojnama zahvalo in priznanje domovine. It

Sportni svet - skozi daljnogled

Jesenske konjske dirke v Radgoni

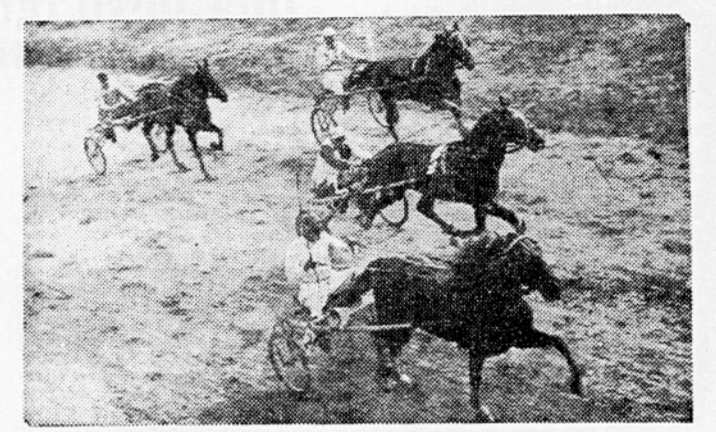

Preteklo nedeljo so športniki in konjereji zaključili letošnje športno sezono z dobro uspešnimi dirkami v Radgoni, ki jih je organiziral agilni klub za konjski šport 'Mejaša'.

Najboljši čas v tej dirki je dosegla 4-letna kobila Finejša (Goon-Fina) 1:27.7 za km pod vajeti lastnika Slavija, ki je svojo progno pretekle najhitreje, vendar ji ni uspelo, da bi prišla med prvimi na cilj.

Druga dirka je bila podobna prejšnji, le da je bil temeljni čas 1:37, osnovna dolžina proge pa 2.400 m. Zmagajo je spravil vozač Marjašič z žrebcom Leonelom (Naprej-Linica) s časom 1:41.5.

Druga dirka je bila podobna prejšnji, le da je bil temeljni čas 1:37, osnovna dolžina proge pa 2.400 m. Zmagajo je spravil vozač Marjašič z žrebcom Leonelom (Naprej-Linica) s časom 1:41.5.

V borbi za zmago v heat-vožnji

Prva točka je bila heat vožnja, v kateri je tekmovalo 6 konj, ki so se v teku letošnje sezone že večkrat medsebojno borili za zmago in izboljšanje svojih rekordov.

S PLENUMA SMUČARSKÉ ZVEZE JUGOSLAVIJE Načrti so idealni, toda izvedljivi samo z zadostnimi sredstvi

Ker ruski košarkarji in tudi izbrane vrste košarkarjev iz Vzhodne Evrope niso bile povabljene na svetovno prvenstvo v košarki, ki bo prihodnje leto v Sao Paulo, bo SZ posilila energičen protest mednarodni košarkarski organizaciji.

Beograd, 17. oktobra. Danes je končal delo plenuma Smučarske zveze Jugoslavije. Naš delovalec je imel v tej zvezi razgovor z zastopnikom Smučarske zveze Slovenije tov. Antejem Gnidovcem, da bi mu za bralce 'Slovenskega poročevalca' orisal pomen plenuma in povedal nekaj o njegovih najvažnejših sklepih.

'Smučarstvo je važna športna veja, ne smemo za pravilen fizični razvoj mlade generacije, temveč tudi za uvrstitev narodne obrambe — je dejal tov. Gnidovec. Na plenumu smo morali ugotoviti, da se ta športna panoga zapostavlja na račun drugih. Ta odnos najbolj označuje izjava enega izmed delegatov, ki je v razpravi dejal: Kaj je važnejše za nas: stoga ali smučeh? Klub takemu stališču nekaterih in kljub materialnim težavam pa je plenum sestavil obširen koledar tekmovalj za doma in v tujini in izdelal načrte za kvalitetno pripravo naših smučarjev.

Plenum je sklenil ustanoviti prenosno smučarsko mojestro šolo za vse tri discipline, ki bi delovala delno v Sloveniji, delno pa v Bosni in Hercegovini. Letošnje državno prvenstvo bo za klasične discipline v Delnicah, za alpske pa na Jahorini, razen tega pa bo organizirano tudi tekmovalje v Planici poleg nekaterih mednarodnih prireditelj na Jahorini, Sarplanini in Jalovcu. V tujini bo naša reprezentanca sodelovala na tekmovalju za svetovno prvenstvo na Švedskem.

S TURNIRJA KANDIDATOV V ZÜRICHU Smislov-naruspešnejši v finišu

Le še nekaj kol bo tekkel na turnirju kandidatov boj za prvo mesto in čim boljše plasma. Čeprav ima Smislov po prvem delu finiša zmago tako rekoč že v žepu, stabilizacija pa ob brez konkurence gotovo pospravil lovorko za zadnje mesto.

Smislovu PRVO MESTO NE UIDE VEC Sedem kol pred zaključkom turnirja sta se Smislov in Reshevskemu pridružila še Bronstein in Keres, da bi se s geslom 'vsve ali nič' udeležila zadnjega dejanja. Vendar je Smislov imel že pred odločilni dvoboj z ostalimi favoriti značilno prednost, tako da bi mu lovorka le v primeru poraza ali dveh lahko ušla iz rok. Reshevsky je namreč v partiji s Kotovom s po pravili v časovni stiski izboljšal položaj na deski, toda v naglici ga je precesnil in odklonil ponujeno delitev točke, nakar je v nadaljevanju gladko izgubil.

Toda v dvoboju s favoriti je Smislov v zadnjih treh kolih pospravil kar dve točki z zmagani, najprej nad Keresom in nato nad Reshevskim, da bi v soboto mirujočlo razmislil še z Bronsteinom in vodil po 26. kolu že s točko in pol kiskola, pri čemur je Reshevsky in Bronstein še enkrat povalita. Poraz s Kotovom je vemojstria Reshevskega očitno vrgel s tira. Takoj nato je namreč zapravil zanesljivo zmago nad Gellerjem, ko je v trdjavski konici z dvema kmetoma več v nadaljevanju partije s površno igro omogočil nasprotniku, da je s patno kombinacijo rešil pol točke, kar je seveda v dvorani izsivalo upravičen smeh. Sledečji je bil Smislov v odločilni partiji s Smislovom izgubil še zadnji št, tako da bo lahko naposled zelo zadovoljen, če bo obranil drugo mesto — in si s tem priboril vstopnico na prihodnji turnir kandidatov — v boju s Keresom in Bronsteinom.

Reshevsky je imel pravzaprav še srečo, ker sta hkrati z njim tudi ostala dva konkurenta doživela brodom. Omenili smo že, da je Keres s Smislovom v odločilni partiji je podpisal 'beli se udar' Gellerju. Verjetno je, da bo samo ta trojica med seboj odigrala bitko za plasma od drugega do četrtega mesta, kajti Najdorf in Kotov bi se lahko vmešala le v primeru izrednih presenečenj.

GLIGORIC NA CASTNEM MESTU S 50 ODST. TOČKI! Dva svetla trenutka, dve navdse dobrodošli zmagi nad dr. Eweujem in Stahlbergom v 22. in 23. kolu — in Gligoric je na lestvici preskočil kar 5 ali 6 tekmecev. Nepriznanih zizlet iz predzadnjega na osmo do deveto mesto je naš vemojstjer dosegel v odlično in z matematično natančnostjo igrani končnici proti bivšemu svetovnemu prvaku, medtem ko je švedski vemojstjer deloma sam pripomoček lastnim porazom.

Razume se, da smo trenutnim položajem Gligorica lahko prav zelo zadovoljni, toda vsako upanje, da bi vztrajal do konca na tem mestu, bi bilo danes preuranjeno. Ob najbližji nepazljivosti se lahko pripeti, da prejme 'nasprotnice' v obliki ničle za povratek med zadnjeplasje. Zato je Gliga mironljubno ponudil Boleslavskemu premirje že po dveh urah igre, da bi prosti Kotov in Gellerju zagral ostreje, kar mu je prvi prvemu pripislo nov remi, z Gellerjem pa je prekinil sicer s kmetom več, toda menda v nekoliko slabšem položaju. Tik pred koncem turnirja pa žaka Gligorica najtežja preizkušnja, ko se sestane z vodočo gardo: s Smislovom, Keresom, Reshevskym in Bronsteinom. Ali mu bo šahovska srečata v zadnjih partijah bolj naklonjena kot v številnih prejšnjih, da bi namreč z dvema točkama iz teh štirih partij ostal na višini 50 odst. točk, — na to vprašanje seveda danes še ne vemo odgovora.

Dve nadaljnji koli v Kragujevcu Kragujevac, 18. okt. Drugo kolo šahovskega turnirja II. zvezne lige je tako naslednje rezultate: Zelezničar: Vinkovci 2.5, Student: BSK 3.5, Spartak: Radnički 5.3. V dvoboju Zelezničar s Vinkovci so bili posamezni rezultati naslednji: Guzel: Matijević remi, Marinc: Milošević 0:1, Babič: Drigič 0:1, Crepiček: Biličić 1:0, Kos: Suša 0:1, Malešič: Heller remi, Poš: Jakovljevič 1:0, Stefe: Nikolič 0:1.

Tretje kolo: Zelezničar: Radnički 4.5:3.5, BSK: Spartak 3.5:2.5 (2), Vinkovci: Student 3.3 (2), Posamezni rezultati v dvoboju Zelezničar — Radnički: Guzel: Nikolič 0:1, Marinc: Lukič 1:0, Babič: Mikič 1:0, Crepiček: Vasiljevič 1:0, Kos: Trajković remi, Malešič: Pavlovič 0:1, Poš: Marković 1:0, Stefe: Nikolič 0:1.

Stanje po tretjem kolu: BSK 15 (2), Spartak 13 (2), Zelezničar, Maribor in Vinkovci 10.5 (2), Student 9 (2), Radnički 8 točk. G.

KOSARKA Jugoslavija: Italija 77:65 Carigrad, 18. oktobra. Jugoslavanska košarkarska reprezentanca je sinoči po zelo sigurni igri zmagala nad Italijo 77:65 (39:30). V zmagoviti ekipi so se najbolj odlikovali Marjanovič, Loni in Dodič.

V predgosti sta igrali Avstrija in Svica. Dvoboj je bil končan z presenetljivo zmago Avstrije s 68:41 (24:15). So z zmago je Avstrija prva po treh tednih v tem tekmovalju zavela predzadnje mesto. Vrstni red ekip je sedaj takle: 1. Francija, 2. Jugoslavija, 3. Turčija, 4. Italija, 5. Avstrija, 6. Svica.

Takoj v začetku je La Starza odločno napadel z ravnim udarcem v levo in s kratkim udarcem na desno, Marciano pa ga je zavrnil kratko z levico. Oba boksarja sta nato desno uspešno menjala udarce. Druga runda je potekala odkrito, vendar je dobil La Starza po Marcianovi dubletni prasko nad levim očesom, ki je rahlo krvavel. V tretji rundi je bil La Starza prav dober, v boju od blizu je postal nevarnejši in je zlasti

z levico divje napadal. Gong! — Toda Marciano je brž se udaril z levico, sodnik ga je posvaril, Cetra in peta runda sta pokazali, da je La Starza vsekakor boljše tehnik, toda Marciano zna dosledno bolje udarjati. Oba tekmeца sta dobro pomerjala, udarci so sedele in nikakor še ni bilo mogoče presoditi, kdo bo zmagal.

V peti rundi se je Marciano razžibal, takoj po startu je zadel La Starzo desno pod kratkim rebresom, nakar je urno pomeril še v brado. Udari je desno nekoliko globoko in ga je sodnik vnovič posvaril. V sedmi rundi je podil Marciano svojega na-

KOLENDAR: Ponedeljek 19. oktobra: Etlia, Irlsalv. Torak, 20. oktobra: Felicijan, — Jemes. 19. X. 1874. — Začetek hrvaške univerzive v Zagrebu. 19. X. 1942. V Mariboru ustre. Ljenuh 174 talcev.

KINO: KINO 'UNION': Premiera švedskega filma 'Plova', je eno samo polje. Tehnik: Filmske novosti št. 41. Predstave ob 16. 18 in 20. KINO 'KOMUNA': franc. film 'Volpone'. Tehnik. Predstave ob 16, 18 in 20. KINO 'SLOGA': amer. film 'Zločin v Nevadi'. Tehnik. Predstave ob 16 in 18 in 20. KINO 'SOCA': amer. film 'Krvna osveta'. Tehnik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 10-11 ter od 15 dalje. KINO 'SISKA': amer. barvni film: 'Veliki Caruzo'. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. KINO 'TRIGLAVA': angl. film 'Dolgo je pomnik'. Tehnik. — Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. LITOSTROJ: ameriški film 'Tre. nutek obupa' in tednik ob 19.30. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom. CELJE, UNION: ameriški barvni film 'Kapetan Horatio'. CELJE, DOM: ameriški film 'Te. rezca'. BLEED: ameriški barvni film 'Rudnik kralje Salomona'. KAMNIK: ameriški film 'Pohod v gatah'. Secevnica — Sulaia. NOVO MESTO 'KRKA': ameriški glasbeni film 'Rapsodija oždnosti'. ZALEC: ameriški film 'Carrie'. brez tednika. KRANJ 'STORŽIC': engl. film 'Cirkuški deček' ob 16 in 18 in 20. KRANJ 'SVOBODA': angl. film 'Cirkuški deček' — ob 19.

GLEDALIŠČE DRAMA: Ponedeljek 19. Zaprto. Torak 20. oktobra ob 20: Moliere 'Zlahtni meščan' Abonma red 'C'. Sreda 21. oktobra: Zaprto. Celje 22. oktobra ob 20: Molie 'Zlahtni meščan' Abonma red 'S'. Drenski Petek 23. oktobra: Zaprto. OPERA: Ponedeljek 19. oktobra ob 19.30: Dlibes 'Coppelia' Balet Abonma red 'H'. Torak 20. oktobra ob 19.30: Ver. Rigoletto 'Abonma red 'A'. Sreda 21. oktobra ob 19.30: Gou. 'Faust' Abonma red 'B'. MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE — Maribor: Levstikov (Senzjakovski) tr. Petek 23. okt. ob 17: Pengovs. SL. moniči. 'Zločin' ob 17.30. Sobotna, 24. oktobra ob 17: Tauter. Novy: 'Moja in živali'. ob 20.30: Poci: 'Carobne gošče'. Za odrasle. RČNE LUTKE: Resljeva cesta 28. Ponedeljek 19. oktobra ob 15.30 in 17: Gostovanje z Zelezničar. Torak, 20. okt. ob 14: Gostovanje v Lukovici. Sreda, 21. okt. ob 17: Stimmel: 'Carovni klubok'. Prodaja vstopnic na dan predstave ob 11 do 12.30 pr. Dnevi. Mestnega gledališča v gledališki pasaji in pol ure pred predstavo pri gledališki gledalci.

KONCERTI: Harald Saeverud in Samo Hubad bosta na 2. izrednem koncertu Slovenske filharmonije dne 23. t. m. dirigirala nordijske skladbe. Sposred — Secevnica — Sulaia Peer Gynt 5. simfonija, Svendsen — 2. simfonija. Avtor bo dirigiral svoja dela sam. Od jutri dalje prodaja za ostalo publiko, Cene od 50 do 150 dn. Abonenti popust 20 din in 40 na kupon L in II.

OGLASUJE V SLOVENSKEM POROČEVALCU: Dežurna lekarna 'Mejles. Meljska cesta 2.

MARIBOR: Dežurna lekarna 'Mejles. Meljska cesta 2. Radio Maribor — Ob 12.00. Preno. sponora Radia Ljubljana, ob 16.30. Glasb. igra Slavko Zimek pri klavirju dr. Roman Klavinc, ob 16.30. Mala simfonične skladbe ob 16.30. Praded. domačih dogodkov; ob 16.45. Zabavna glasba, vmes. objave; ob 17. let. Prvono. sponora Radia Ljubljana.

Kino Maribor: PARTIZAN: franc. film 'Pravna identiteta'. UDARNIK: amer. barvni film 'Ostirak'. Kino Partiz: nemški film 'Niki'. Kino Murska Sobotna: ameriški barvni film 'Konec sveta'. Najmoj obveščane, da je izšla dragocena pesniška umetnina 'LIRIČNA SIMFONIJA'. Dobi se v glavnih knjigarnah Slovenije.

MRLI: Umrla nam je naša srčno dobra žena, mamo, naša, sestra in siskinja EUGENIJA HUMAR, v. Serce. Pogreb naše drage mamice bo 19. oktobra 1953 ob 15.30 iz mrliške vešče sv. Andreja — Zalužbi: mož Franc. s snova Gostuša Ivo, snaha Cilka, Bojana; sestra Gostuša Pahor in bratje ter ostali sorodniki — Ljubljana, 18. oktobra 1953. — Skof. ordinariat, Ljubljana.

VREMENJE: Vremenski napoved za ponedeljek. Jlek: Menjajoče se oblačno vreme s postopno razjasnitvijo. Temperatura ponoči od 6 do 14, čez dan od 15 do 20 stopinj C. Zjutraj po kotlihna megla.

Uporabljajte novi preprarat SOLEA: kloroforilno zobno pasto z oranžnim okusom. ki po najnovejši svetovni farmaciji nudi garancijo za sohodno in uspešno nego zob in usil! Zauhtenjae jo o oseh trinoinal! Proizvod tovarne 'ZLATOROG', Maribor.

Težka kategorija

Pri nas najbrž še dolgo in zadlež ne bo tolikšnega zanimanja za boksa, kakor je to n. pr. v anglosaških deželah. Tam ne zanimajo mladine samo spopadi boksarjev v poseameznih kategorijah, marveč tudi nekateri pisatelji radi izbirajo svoje junake med možmi s krepko udarno pestjo. Pred nekaj leti je vzbudil v Ameriki mnogo pozornosti zajeten roman z naslovom 'Preklet na večne čase', ki obsega okoli 800 strani, glavni junak pa je vojak Prewit, ki je zdrsil od narednika do prostaka samo zato, ker se kot boksarji prvak v polku ni hotel več spopasti v novih dvobojih, odkar je nekemu svojemu nasprotniku po nesreči izbil oko...

riški športni poročevalci domislili, da bi utegnli še najmojše napoved dati bivši svetovni prvak v teški kategoriji Joe Louis. Kajpada je imel Joe Louis dovolj vzroka, da se je izjavil za La Starzo: perd dvema letoma, dne 26. oktobra 1951, je Marciano podrl Louisa s knock outom in s tem odvzel 'javnemu bombašu' naslov svetovnega prvaka, kar ni samo izguba slave in ugleda v vesoljnem športnem svetu, marveč tudi izguba mastnih dohodkov. Joe Louis je torej to pot napovedal, da bo La Starza v boju za svetovno prvenstvo vseh kategorij zmagal. Joe Louis je dejal nekako: »La Starza bo zmagal po točkah, a morda bo svetovnega prvaka tudi kmalu podrl. Trenutno je pa edini, ki lahko premaga Marciano. O Marciano pa je povedal tole: »Slišal sem, da se je Marciano močno poboljšal. Jaz pa tega pri treningu nisem mogel ugotoviti. Še vedno ga lahko zadeneš, še vedno udarja tako kakor prej in si ne ve pomagati, če mu kakšen udarec izpodleti.«

ciano do odločilne tekme absolvirval 119 rund. Poslednji dan pred nastopom so poročevalci brž postregli še z natančnimi osebnimi podatki in ugotavljali: če bi starost in telesne mere odločile boj za svetovno prvenstvo v teški kategoriji, bi moral zmagati La Starza, ker je mlajši od Marciana, pa nekoliko funtov težji, za spoznanje višji in z daljšim dosegom. Kako vestni so ameriški športni poročevalci glede tega, naj pokažejo podatki: Marciano je star 29 let, La Starza 26. Prvi je visok 180, drugi 181 cm, Teža: 84.9 in 85.2 kg. Prsni obseg normalno: 97.5, 105, pri vdihu pa: 105, 110 cm. Doseg: 170, 180 cm, biceps 35 in 37.5 cm, v pasu 80 in 82.5 cm, pest 29.30 cm itd.

V takšnem napetem pričakovanju in ob tolikšni počenosti občinstva se je torej 24. septembra zvečer pričel veliki dvoboj. V areni Polo Grounds se je nabralo okoli 44.000 bojevitno razpoloženih gledalcev — in gledalk, seveda. In kmalu se je pokazalo, da »poluradne« napovedi v prid La Starzi ne morejo obveljati spričo močnejše Marcianove pesti in večje okretnosti. Uvod v dvoboj je bila pompozna parada s predstavljanjem velikih boksarških borec, med katerimi so bili poleg Marciana in La Starze še evropski prvak v srednji kategoriji Randy Turpin iz Anglije, ki se bo 21. oktobra spopadel z Američanom Olso-

Rocky Marciano je ostal prv ak...

nom za boksarso dediščino Sugarja Raya Robinsona, nadalje svetovni prvak v Welterju Kid Gavilan s Kube in prvi svetovni prvak v teški kategoriji Joe Louis. Tako v začetku je La Starza odločno napadel z ravnim udarcem v levo in s kratkim udarcem na desno, Marciano pa ga je zavrnil kratko z levico. Oba boksarja sta nato desno uspešno menjala udarce. Druga runda je potekala odkrito, vendar je dobil La Starza po Marcianovi dubletni prasko nad levim očesom, ki je rahlo krvavel. V tretji rundi je bil La Starza prav dober, v boju od blizu je postal nevarnejši in je zlasti

sprotnika pred seboj in ga silovito pomeril z desnico, toda ker se je boril preodkritno, mu tudi La Starza ni prizanesel. V začetku osme runde je sodnik opozoril svetovnega prvaka, naj pomerja nekoliko višje. La Starza je krvavel nad nosom, Marciano je bil bolj in bolj gospodar v ringu, že so se kazali obrisi njegove zmage. V deseti rundi je bil La Starza že toliko prizadet, da se je moral oprjeti vrvi, če se je hotel obdržati na nogah. Vendar pa je tudi v tej rundi pokazal še izredno odpornost in kljub hudim udarcem ni klenil.

V enajsti rundi je Rocky napadel kakor tiger in pomeril levo. La Starzov nos je bil menda strit in je močno krvavel. La Starza spet ni mogel odbiti težkih udarcev v obraz. Nato je Rocky trdo odločil z desno in levo. Spet je Rocky z desnico udaril La Starzo v brado, da je ta začel omahovati. In že je sledil bliskovit Rockyjev udarec z desno v brado — La Starza se je zgrudil pod spodnjo vrvo. Kljub temu pa se ni odjemale, vstal je in se boril dalje. Ampak Rocky ga ni več izpustil iz rok, spet ga je udarjal levo in desno, dokler ni posredoval sodnik, ki je obvaroval La Starzo pred telesnimi poškodbami. Dvignil je Rockyjevo desnico v znamenje zmage — veliki boj je bil pri kraju.

Rocky Marciano je zarel od veselja in zmagoslavja, ko je nekaj minut po boju sprejel v svoji kabini športne poročevalce. Pošteno je priznal, da mu je La Starza prizadel več truda, kakor je sam pričakoval pred bojem, Rockyjev manežer Al Weill je povedal, da se Rocky letos ne bo več boksal; prihodnji dvoboj za naslov svetovnega prvaka bo najbrž februarja 1954 in Rockyjev nasprotnik bo najbrž bivši svetovni prvak Charles Ezzard. Razen tega je Weill navedel še nekatere možne nasprotnike svojega varovanca to so: Dan Bucceroni, Don Cockell iz Anglije in Nino Valdez s Kube.

V La Starzovo kabino so lahko poročevalci vstopili šele čez čas, ko si je La Starza opomogel — po svojem prvem knock outu v dosednjih boksarjski karieri. Pobiti izivalec je rek, da se ne bo nehal boksat, preden mu ne uspe boja za naslov svetovnega prvaka, češ: »Tokrat nisem bil v svoji najboljši formi. Morda zato ne, ker sem bil za nekaj funtov lažji kakor sem pravzaprav hotel biti.« La Starza je imel poleg mnogih ran na obrazu tudi poškodovano roko, ker je hotel v tretji rundi odbiti oster Marcianov udarec proti gornjemu životu. Nu, zdaj so se rane že zacelile in zacelil se je tudi — mošnjak. Oba tekmeца sta po boju vtaknila v žep težke tisočake. Kajti to vsekakor spada k teški kategoriji...

